

140
1956/3

ՀԱՅԿԵՆՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

140/3

42

Յ ՝ ռ ՝ ռ ՝ Ն ՝ Ե ՝ ճ ՝ ռ

№ 1
ՈՂՅՅՅՅՅ
1956

„არის ახალი პარტია!“

ნახ. ე. კობრიაძის

ქ ი თ ნ ე რ ი

საპარტვილოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
ყოველთვიური საბავშვო შუბნალი

№ 1

იანვარი, 1956 წ.

წელიწადი XXX

69430

ს ა ა ხ ა ლ წ ლ ო

იარა, იარა, იარა,
შორი გზა გამოვლო ჩვენამდე;
სიმღერით დაუხვდით იანვარს,
სიცოცხლით აგვავესო ყელამდე.

ახალწელს შემოჰყვნენ მხლებლებად
ფარფატა ფიფქები, — ნაწები.
დაუხვდნენ გაშლილი ხელებით,
დიდები, ბავშვები, ნაძვები.

თვალეში ხალისი უნთოთ
მანანებს, ხათუნებს, მალხაზებს
და ყველა მიღებულ ხუთიანს
საჩუქრად უძღვნიან ახალწელს.

მოვიდა, მშვიდობა გვახარა,
ღიმილი გვაჩუქა ულევო
და წელმა ტკბილმა და ახალმა
ხალისით აგვივსო გულები.

ჯანსუღ ჩარკვიანი

ივარ იაკოვლი

ნახ. რ. ცუციკიძისა

მ ი ღ ი ო ღ ა რ ა ზ მ ი

კ მ ე მ ა

ააყენეს გზაზე ბული
მწყობრში იდგა ერთად ყველა...
მიდიოდა გზაზე რაზმი
ქორჩოა და ფეხშიშველა.
მიუძლოდა მებრძოლივით
წინამძღოლი ცეროდენა;
ჩამოეშო მამის ქული
და ჩეკმებს ძლივს ერეგოდა.
მერე რა რომ დიდები აქვს,
თანაც მამის ნაქონია,
ფეხშიშველი წინამძღოლი
ხომ არსად არ გაგონილა.
გზას გაულგნენ აღრიანად,
ჯერ სად იყო გათენება
წინამძღოლი მკაცრა თვალით
მწყობრს რომ თვალურს ადევნებდ.
სახებში უბრწყინავდაი.
სიარულში გახურებულთ:
მთარხვედნენ წითელ დროშას,
დროშას მზეზე გახუნებულს
ოლონდ მალე მივიდოდნენ. —
მუხლს არცერთი არ დაინდობს.
ქერა ბიჭმა სასიმღეროდ
სული გვერდზე გადაიდლო.
წკრიალა ხმა, გარუსემო
ნიავეით გაფანტული,
მოეფინა არემარეს,
როგორც ცეკლეი ნაკადული.
ბიჭუნას მამაც ესადრონ-
ძველ მომღერალდ ითვლებოდა.
ბედლიონთან ერთად მტარავს
აშაშხებდა თვისებობას.

მაგრამ ტყვიამ არ დაინდო,
ცხენამაც დიდხანს ისრიალა...
ძმის იმედად დარჩენილო,
დასცხე უფრო რიზინად!
მხნე სიმღერა ვაჟაკური
გაიტაცეს ქარას ფრთებმა...
მწემ ბიჭები შეაწითლა, —
მოეკლათ ალისფერად.
ზოგიერთი აულარწული,
ზოგიც ძალზე დაბალია.
მიდიოდა გზაზე რაზმი...
ეს დიდი ხნის ამბავია.
მიდიოდნენ ტყის ნაირას,
გზას მისდევდნენ ყმაწვილები.
ერთი წუთით არ შემდკარან
სიარულთ დალოლები.
ბიჭუნები სიმღერაში
აჯობებდნენ ბულბულებსაც.
მანძილს ბოლო არ უჩანდა,
გზაზე მტვერი ბურბურებდა.
და არხევდა ქარი დროშას.
არ იცოდა დასვენება...
უსცემ მგზავრი დაინახეს
მოსახვევთან რაზმულებმა.
შეაჩერა მიმავალი
ნაბიჯის ხმის გაგონებამ.
მოხებდა რაზმისაკენ
და თან ჩიბუხს აბოლებდა
თეთრ კიტელში გამოწყობილს
და ყულმადალ ჩეკმერანს
გაუკვირდა: სად მიდის
და ან რისთვის შეკრებილან.

გაიიმა ათ...ული,
ყველა ტანში იწურება.
ახლობელი სახე იცნეს
მის სახეში ბიჭუნებმა.
მისი შავი ულვაშები
ნახაბი აქვთ უცილობლად...
ის კი იდგა მღაჩრისთან
და გულბობილად უცინოდა.
სიყვარულიც: სიხარულიც
ულში განუშომელია.
— გაუმარჯოს გვარდილებს!
მეთაური რომელია?
გაუმარჯუნდა ყმაწვილს სახე,
ბიჭი იყო ბელაური,
მოსახეა წინამძღოლმა:
— აქ ვარ რაზმის მეთაურა!...
...თუ არ არის საიდუმლო
არ გაუმელა რა რიგია...
— სად მიდებართ?
— სოფელ გორკას...
— გორკა ალბათ გაგიგათ? ..
მგზავრს ღმიშმა გადურბინა,
მავშებს თვალი გადაავლო.
შერა ჰქონდა იმნარი
იტყვი, ფოლადს გადაადნობს!...
— როგორ არა, გაიგვა!
საქმეულად შევივლია!
— ჩვენც საქმეც მივიქპართ,
გორკაში ხომ ღენინია!...
შრიალებდა არემარე,
ყვავილებია მოფენალი.

კმაყოფილი მგზავრი ბავშვებს უღიძირდა: მშობელივით. სულ პატარას სიყვარულთით თავზე ხელიც გადაუსვა: — მეც ლენინთან მცირეპარტი, ერთი გზა გვაქვს. მას წაჯვარდნა. წინამძღოლმა მომდარალ ბიქს სხარტს და სახემარაიანს, ყურთი უთხრა: — ვერ იცანი? — ვერა! — ბიქო, სტალინა! მომდარალმა გაიცინა, — არ აცალა წუთვნება: — ვერ უყურებ ფეხში მიღის სტალინს ცხენი ეყოლება! წინამძღოლი არ ცხარობდა, დინჯად იყო შედარებით. ხელზე ხელი მოუტყრა: — ტყვიად რატომ მედავებინ! სახლში ერთი სურათი გვაქვს. სულ დარდილი დანარჩენი: მებრძოლებში დგას სტალინი და იქ არის მამარჩევი... ყმაწვილს სუნთქვა გაუხშირდა დაწვს დადიო ალის ფერს. დგას სტალინი შორახლო და სულ ესმის ყველაფერი. ნელა მიდის ჩრდილისაკენ — ალმური დგას პაპანების. — ცოტა მუხლი შევასვენოთ, — მიიწვია პატარები. ურიაშულით მოიკეცეს გზის ნაპარას ქმაწვილებმა. მდღროზე კი იდგა ჩუმად და გზას თვალს არ აცილებდა დალლა როგორ შეიმჩნეოს, რაიცა დროში აბარა.

გარეშეშეშე ვადაშლილი მშობელიურა მთა-ბარია, აქეთ-იქით იყურება თმაქონორა ონავარი; უცებ ვილაც დინახა მდინარისკენ მომავალი — მკვრივი, ოღნავ ტანმორჩილი, ხელში ხორბლის თავთავებით, მიდიოდა ბილიკ-ბილიკ, დინახა პატარები. მათ ვერ იცნეს მგზავრი უცებ და ფეხზედაც არ ამდგარანს. „ნუთუ თვალა არ მატყუებს!“ — გაიფიქრა ალმდარმა. დროშა გულთან მიიტანა, თანაც თითოს ცახცახებდა; გახივდა რაზმისაკენ ველარ წესილო დამახება. ლენინი! — ძლივს აღმოხდა ბოლოს ყმაწვილს მდღევალებით აიშლენენ ჩამუხლული ფერს პატარა შეგარდნები. ზოვი გზაზე გადავიდა: მუხლზე ხელი მიიჩრდილეს და სტალინი შესახვედრად დახმარა ოლირისკენ. უყურებდნენ ბიქუნები ფრთხილმულენი სისხარულით და ლენინმა გულდაშვლილი მკერდს მიიქრა სიყვარულით.

არ იძვროდა ათეული — თავი ფიქრებს მიანება მოშრიადე ქარის ფრთებით დროში წითლად ფრიალებდა. თიქოს მართლა მეთაური გადმოხტაო ტაქიდან. წინ წამოდგა წინამძღოლი, მებრძოლივით გაიქიმა. ბელადს სიტყვა რომ არ უთხრას ისე როგორ დავარდება: — ჩვენ ყველაფერს შევასრულებთ, ველოთ მხოლოდ დავალიბას. ...ღამით საწვარტებს არ ასვენებს მტერი ოხრად დასარჩინი. თავს გვესმანე ყარაღურად მუხანათი დასმარჩიბი. აღბათ უქირთ მესაზღვრებებს, მაგრამ აღარც გვიან არი. კიდევ შევძლებთ დახმარებას, გვინდა მხოლოდ იარაღი... ლენინს ჩუმად გაეცინა, — ბავშვის სიტყვა ახარებდა. — მესაზღვრებებს ახლა უკვე აღარ უნდა დახმარება. წინამძღოლი ვაქაცურად გადახედავს ამხანაგებს: ცელქი ქარი ქერა: ქორბებს ყანასავით აღაღანებს. ...მტერმა ხიდი აფეთქა, საქმე ითხოვს ახალგაზრდებს... — ჩვენ დურგლობაც შეგვიძლია, ხელავე ხელად ახალს გავდებთ!

— ვერ უყურებ, ფეხში მიღის, სტალინს ცხენი ეყოლება!

ლენინს შუქი მოეცინა მის წინ იდგნენ არწივები, სტალინისკენ გაიხედა, მოეწონა ყმაწვილები. თეთრი ბოლი კოხტა ჩაბლუს თავს ეგლება მაღინადა... — მომავალში დაგვეხმარეთ, განა მართლა დაგვიანდა. და ლენინიც სტალინს უშოლ ეთანხმება, თავის ქვევით. წითელ დროშას შარბურით ღვრიალებს ქარის ფრთებით... ლენინს ყველა მოეწონა, პირზე ღამი მოერა: — ახა გმირი გამარჯვების ტაბულაში რომელია? გადაფიქრდნენ და ერთმანეთს გადახედეს ბიქუნებმა.. ლენინი კი, ეტყობოდა, რომ ამ ამბავს იწუნებდა. უყურებოდა მშობლობურად: — უნდა აუოს გასაგები, რომ ცოდნა ქვეყნად მხოლოდ ყოვლისშემძლე გასაღები. ჩვენ გვინდა რომ ყველგან ენოოს დღეს ელექტრონათურები, არხი რწყადეს უდაბნოებს, იზრდებოდეს სართულები, ტრაქტორები ხნავდნენ მიწას, ყანას მკიდნენ მანქანები. ამისათვის საჭიროა ცოდნა მთელი გაქანებით! ...ჩუმად იდგნენ, ეტყობოდა და დროგება რომ შეიგნეს... შერცხვით ბიქებს, რაღა ექნათ ამ პატარა ბოლშევიკებს.

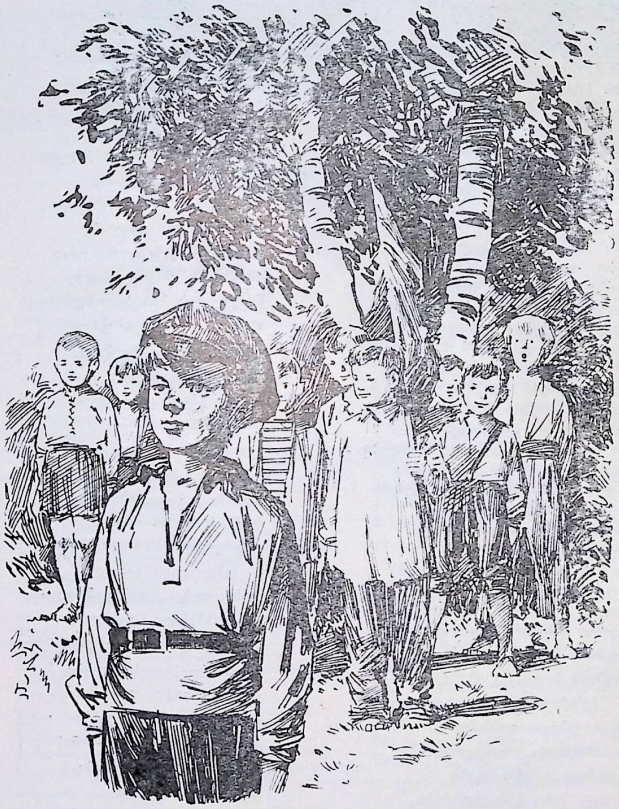
ქერა ბიქმა სასიმღეროდ ყელი გვერდზე გადაიდგო

ლენინს ესმის მათი გულის
 აღუშალი ბაგბუგი.
 მწუბორს დასტოვებს წინამძღოლი
 და ფერფური გადაუვლის.
 წინ წადგება მომღერალიც,
 ოღნავ წელში გადამტყდარი.
 დროშას უფრო მალა ასწევს
 ალღწილი ალამდარი.
 და ქოჩორა წინამძღოლიც
 არ დარჩება ჩუმად დიდხანს:
 — წაგნებს დღესვე ჩაფუჯდებით! —
 ბელადს აძლევს უმალ სიტყვას.
 თავს იქნევს პატარები...
 სტალინს ტკბილად ეღიმიება.
 — თვითული სამშობლოსთვის

მჯერა კაცად ეღიროება.
 გამოცოცხლდნენ ფრთებდახრილი.
 დარცხენილი ყმაწვილები.
 — კომუნისტსაც დროზე ადრე
 ავაშენებთ გაცილებით!
 ლენინს შუბლი უამრავი
 ფიქრითა აქვს დახაზული...
 ცის კიდეზე გაიშულა
 გზა მზის ცეცხლით დახაზარული
 ცელი ქარი წითელ დროშას
 კიდევ უფრო დაღად გაშლის...
 დრო გავიდა... ყმაწვილები
 ამოუდგნენ მამებს მხარში
 ლენინური სიტყვის ძალა

ვირტებს საღ არ გამოტყნსუნულ
 თმაქოჩორა წინამძღოლიც
 იწინიერი გამოვიდა.
 მდროშეს კი ბაიკაულე
 გემი დაჰყავს ვეჟაკურად.
 მომღერალი ხალხს უმღერის,
 ხმა მსაზღვრებიც გადასტურა
 დაიზარდნენ პატარები,
 დრო გავიდა ნელინელა.
 რაშმის მწუბორი დაამშენა
 სხვა მრავალმა ლენინელმა.
 და სიმღერაც უფრო ღლი
 ცას ეღება გამძაფრებით.
 ქარი აჩხვს ექლახვევებს,
 გუფუნებენ დაფაფები.
 ქარიშხალსაც შეებმინა
 მძვინვარეს და ბრახშორულს.
 რაშმელები მტკიცე მწუბორით
 ჩაუვლიან მაგოლეუმს.
 ცა უსაზღვროდ გადაშლიდა
 და ღრუბერი არა მბურავს.
 და ბელადი ტრიბუნდიან
 იღიმიება მშობლიურად.
 კოლონების ნიადაგარი
 არა წედება წამიერად...
 და სტალინის გონებაში
 შორმა წელმა გაივლია.
 მოაგონდა ყველაფერი
 თვალწინ ცხადდ ესახება:
 მიაბიჯებს გზაზე რაშმა
 დიდ ლენინთან შესახვედრად...
 ახლა სულ სხვა შევარდნების
 რაშმი იღვა მოედანთან...
 უამრავი ყვავილები
 და დროშები მოეცანათ.
 ცას სწვდებოდა სიმღერის ხმა
 ავარდნილი მოედნიდან.
 ბელადს გულში მზე ჩაუღვა
 და ღიმილი მოეფინა.
 თითქოს ეცნო ყველა რაშმი,
 მტკიცე მწუბორით მომავალი.
 „მათი ხელით აშენდება
 ბედნიერი მომავალი“ —
 გაიფიქრა და ბელადმა
 ის დღეებიც დაინახა...
 ალამდარო, მალა ასწი,
 იფრიალოს ბაირალმა!
 მხნედ მიდიან შევარდნები.
 გაივლიან მღერით ველებს.
 წინ დროშების ნიადაგები
 მიუძღვებათ ლენინელებს.

და ქოჩორა წინამძღოლიც არ დარჩება ჩუმად დიდხანს:
 — წაგნებს დღესვე ჩაფუჯდებით! — ბელადს აძლევს უმალ სიტყვას

1950 წ
 თარგმანა
 ბურაბ ზოგიაშვილმა

ივანე უჩაძეშვილი

ნახ გ. თოთბაძის

ერთ ზაფხულს

1. უცნაური ბიჭი

სკოლიდან დაითხოვეს თუ არა, გოგია სოფელში გაეპაჰზავრა ბებიასთან.

მშვიდობით მშობლიური ქალაქი! ძალიან უყვარს გოგიას შენი ანბურებული ქუჩები, მაღალი შენობები, სკვერები, მოედნები, მაგრამ ახლა მატარებელზე უფრო სწრაფად ჰქრიათ მისი ფიქრები აგერ იმ პატარა სოფლისაკენ, ასე გარკვევით რომ მოიჩანს ვაგონის ღია ფანჯრიდან. სოფლის ჩრდილოეთით ლამაზად ამართულან უხარამზარი მთები, რომელთა კალთები დაფარულია ბალახებით, მწვერვალები კი — თოვლით. ყველაზე მაღალ მთის ძირას მდებარეობს გოგიასთან სოფელი. შუაზე ჰყოფს პატარა მდინარე, რომელიც ყინულივით ცივია და თან ისეთი წმინდაა, რომ გარკვევით ჩანან მის ფსკერზე მოსრიალე კალმახები.

— შენ გენაცვალე, ჩემო გვრიტო, ჩემო გამზარებულო. მოდი მკერდში ჩავიკრა! — ამ სიტყვებით შეეგება შვილიშვილს ბებია. უცქეროდა ბებია გოგიას ავალებში და მალულად ცრემლს იშემენდა. მართალი ყოფილა რომ ამბობენ: სიხარულს აატყრაო. გოგიასაც გული აუჩუყდა და ცოტას გაჟყდა ბებიას ბანი არ მისცა.

მეორე დღეს გოგია ადვილად, ისაუზმა და გარეთ გავიდა. ახლად ამოსული მზე ბლუჯა-ბლუჯა სხივებს აყრიდა გაღვიძებულ არემარეს, სხვა დრო-

საც ყოფილა გოგია სოფელში, მაგრამ ასე ლამაზი არ სჩვენებია ტყით შემოსილი მთები, ბალახები, მიწღვრები. ამ პატარა სახლებში, საბძლებსა და ბოსლებში რაღაც იფარებოდა ისეთი, რაც არასოდეს უგრძნებია ქალაქში.

ორი წლის წინათ გოგია დედასთან ერთად იყო სოფელში; დედა მას გვერდიდან არ იცილებდა, ერთთავად უჟან დასდევდა, არც თავის ტოლ ბიჭებში უშვებდა, არც საბანაოზე, არც მინდორში. ახლა კი ვის რას აკითხებს, სადაც უნდა იქ წავა, როგორც უნდა ისე მიიქცევა. ამის გაუფიქრებამ გოგია ისე გააცოცხლა და გაახალისა, ხელებიც კი გაშალა და კინაღამ ჩიტვით გაფრინდა.

გოგიამ სოფელში დიდხანს იარა, მაგრამ ნაცნობი არავინ შეხვედრია. ან ვინ შეხვედებოდა, როცა აქ არცერთი თავის ტოლ ბიჭს ხეირიანად არ იცნობდა. სიარულით გული რომ იჯერა, წყაროსაკენ გასწია.

გზის პირას კლდიდან გამოიფხჩხუხებს პატარა წყარო, იქვე ორი დიდი მუხა დგას. გოგიამ გული ცივი წყლით გაიგრილა, ხელ-პირი დაიბანა და მუხის ქვეშ ამწვანებულ მდელოზე წამოვიარდა. გულაღმ იწვა და მუხის ტოჩიბზე მსტომ ჩიტუნებს შესცქეროდა.

ამ განცხრომში რომ იყო, თვალი მოჰკრა მინდვირიდან მომავალ ერთ თავის ტოლ ბიჭს, რომელსაც ხელში მოზრდილი სურა ეჭირა. მოკლე შარვალი და ლურჯი სასპორტო მაისური ეცვა.

ბიჭი წყაროდან ოც, ან შეიძლება ოცდაათ ნაბიჯზე იქნებოდა, რომ უტბად გზისპირა ღობეზე გადახტა და ბაღში გამავალი ბლიკით, თავჩაღუნულმა, თითქოს ვიღაცას ემალებოდა, გზა განაგრძო: სირაქლემასი არ იყო, თავს რომ დამალავს ხოლმე და ჰგონია, რადგან ქე ვერ ვხედავ, ვერც მე მხედვენი, ბიჭი თავს კი ღუხავდა, მაგრამ მისი მოხირობი მხრები ღობეს ზემოთ გარკვევით ჩანდა.

გოგამ გზაზე გაიხედა და დაინახა წყაროს შორიანხლო გაჩერებული უცნობი. ის იყო მაღალი, მხარბეჭიანი, წარმოსადგეი ვაჟაკი. ქარს მისთვის უკან გადაწეული თმა, მისი სხივებზე თვალის მომჭრელად რომ უბრწყინავდა, აეწეწა. რუხი პიჯაკი და შარვალი კუნთმავარ ტანზე გავკროდა. — ნამდვილად ეს არის კოლმეურნეობის ახალი თავმჯდომარე! — უცნობის დანახვისთანავე გაიფიქრა გოგამ. როგორც ბებიასაგან იცოდა, ადრე იგი თურმე ღიდი კაცი ყოფილა და თავისივე სურვილით წამოსულა კოლმეურნეობაში სამუშაოდ.

— შენ, ვი, ვაჟაკ! — დაუძახა მან ბილიჯზე მიმავალ ბიჭს, — თუ ძალიან არ გეჩქარება, აქეთ გამთიარე, მინდა შენი სურით წყალი დავლიო. იმის მავიერად, რომ ბიჭს უცნობისათვის თხოვნა შეეგარულებინა, მისკენ არც მიიხედა, არც არაფერი უბასუხა და რატომღაც მოაპყურებლა.

გოგია ძალიან გააკვირვა ბიჭის საქციელმა. თავმჯდომარე (დაიხ, როგორც მერე გაიგო იგი თავმჯდომარე იყო), მასზე ნაკლებ როდი განცვიფრდა, რაც იმაზე ეტყობოდა, რომ ბიჭს თვლი გააყოლა და თავი გადააქნ-გადმოაქნია.

გოგია გაშტერებული უტყპროდა ამ სურათს და თავისთავს ეკითხებოდა:

ნეტავი ვინ იყო ეს უცნაური ბიჭი? რად ემალებოდა თავმჯდომარეს, ან რატომ გაიქცა?

გოგია საღამომდე სოფლის გზებზე დაღოდა.

მაგრამ უცნობ ბიჭს თვალი ვეღარ მიჰყვებოდა, ში რომ დაბრუნდა, ბებიას შეეკითხა, ვინ იყო და ასეთი ბიჭი ვინაზე და ნეტა ვინ იყო!

— აი, ეს არ დასცალეებელი! — თქვა სიცილით ბებიამ, — ნამდვილად ჩვენიბიანთ დათუა იქნებოდა.

ბებია სიტყვებიდან გოგია მხხვდა, რომ დათუა თავისებური და უცნაური ბიჭი იყო. ამან კი უფრო გაუცხოველა მისი ნახვის სურვილი.

2. გ. მ. გ. მ. ნ. ა. პ. ა. მ. ა. კ. შ. ი.

მეორე დღეს გოგია მდინარეზე წავიდა საბანაოდ. ზედ მდინარის პირას, დიდი კაქლოს ქვეშ გაბმულ ჰამაკში ვიღაც გოგო იჯდა. თოვლივით თეთრი, შავივალწარბა იყო. მეკრდზე გადახუროლი მსხვილი ნაწნავები მუხლისთავებამდე სწვდავდებოდა, ხელში სქელ წვივის აბამაშებდა და რადიცას ხმამაღლა მღეროდა.

გოგია პატარა ბუჩქს ამოეფარა და მალულად დაუწყო გოგოს ცქერა. დროდადრო გოგო შორიანხლო მღვარ კაქლისაკენ იხედებოდა და ჩუმუნუნად იცინოდა. ორი-სამი წუთი გავიდა და მეორე კაკლიდან, გოგამ რომ ბიჭი ნახა გზაზე, ის ჩამოსრიალდა. ბიჭი გარეგნულად, თითქოს მსახიობია და სხვა როლში გამოდგოდა, გოგას სრულად შეცვლილი ეჩვენა. ჩამუვებელი შარვალი ფეხებში ჩასთრევადა, ხალათი კი მუხლის თავებზე სცემდა. ღიდი კაცის ქედი, რომელიც მთელ მის ხეჭუქა თმის ფარავდა, თვალებზე ჩამოეხატოდა. ქამარში შურდული გაერჭო, მკოიერ შურდული კისერზე ეკიდა. ბიჭმა მორცხვად გადახედა გოგოს, შემდეგ კაქლს გარშემო შემოთარა და თვალებული (ორჯერ თვლიდან ატუდიც გადაუვარდა) კაქლის კენწეროზე რადიცას ეძებდა, ბოლოს ბიჭი ისევ კაქალზე აცოცდა.

ამის დანახვაზე გოგომ ისე ხმამაღლა გადაიკისკისა, რომ ახლომასლო ბუჩქებიდან ჩიტების მთელმა გუნდმა ფრთხილა და მდინარის მეორე ნაპირს გადაფრინდა.

ცოტა ხნის შემდეგ ბიჭი კაკლიდან ისევ ჩამოსრიალდა. გოგია ვერა და ვერ მიხვდა ან ბიჭი რად აღიოდა კაკალზე, ან გოგოს რაზე ეცინებოდა.

გულმა ვერ მოუთმინა, საფარადან გამოვიდა და ბიჭს შეეკითხა:

— ძმობილო, ნეტავ რა სიამოვნებას პოულობ ხეზე ასვლა-ჩამოსვლაში?

ბიჭმა შუბლი მოიჩრდილა, ცალთვალმობუქულმა უტყპრა, უტყპრა და შეგვიანებით მიუგო: არ გავიგონია, არა მკითხე მიაწებო, მიტყვიე და მიაგდეო?!

გოგას სხვა დროს შეიძლება სიტყვაც არ შეეცნუნებინა, მაგრამ ჰამაკში მჯდომი გოგო, ისეთი ცნობისმოყვარეობით უტყპროდა, უშალ მიხვდა, რომ უკან დახევა არ შეიძლებოდა.

— შენი მიტყვიბილები, ვერ ხედავ, ხუთი გორავს! — მიუგო გოგამ და იქვე ღობესთან ტყემლისაკენ გაიშვირა ხელი.

— გეტყობა კარგი ბიჭი ხარ წყნე ტყეშის ძირას, გარე! თუ ეს ასე არ არის, მაშ, მომხსენებ. აკერ, ის ყვავის ბუდეს ხომ ხედავ?

ბიჭმა კაკლს კენწეროზე გაკეთებული ბუდე დაანახა.

— მერე რა არი რომ ცხედავ?

— რა უნდა იყოს, ადი და ჩამოხალე.

ახლა კი მიხვდა გოგია, თუ რად აღდიოდა ბიჭი კაკალზე, ან გოგო რად იცინოდა. მიხვდა იმასაც, რომ ბუდე დაბლიდან გაეკვეთა ჩანდა, მაგრამ როცა ბიჭი კაკალზე აღდიოდა, ევლარ პოულობდა.

კაკალი ისეთი მსხვილი იყო, ხუთი კაცი ხელს ვერ შემოაწვდენდა, თან ისეთი მაღალი, ახლო-მახლო მისი სიმაღლე არაფერი იდგა. გოგია როგორც იქნებოდა კაკალზე აცოცდებოდა, მაგრამ ის აფიქრებდა, ვაითუ ვერც მე მივაგნო ბუდეშაო. თან იმისიც ეშინოდა, რომ კაკალს ჩხავილით გარს უგლიოდა დედა ყვავი.

რაც იქნება — იქნეს! უნდა ავიდე, თორემ მშობარად ჩამოვლიან! — გუნებაში გადაწყვიტა გოგიამ და თქვა:

— კარგი, ამ წუთში ავალ.

— ვნახავთ, — მიუგო ბიჭმა და კაკლის ჩრდილში წამოწვა.

გოგიამ სწრაფად გაიხადა ფეხთ და კაკალზე აცოცდა. კენწეროს ცოტა უკლდა, რომ ძირს გადმოიხვდა... უცბად თვალები აუჭერდა და ისე შეეშინდა, კინაღამ გული საგულედან ამოუვარდა. როცა კაკალს ქვევრიდან უსცქერიდა კაკალი ასე მაღალი როდი ეგონა, მაგრამ ახლა ძირს თვალი ძლიერ ჩაუწვდინდა. სწორედ ამ დროს ყვავის თავზე გადაუჭროლა და კინაღამ სახეზე ფრთები წახსო. გოგიას შუშისაგან თვალი დაუბნელდა, ვერაფერი დინახა, ხელფეხი აუკანადა და ცოტას გაწყდა, ტრიალ-ტრიალით ძირს არ წამოვიდა.

ამ ყოფაში რომ იყო, დაბლიდან ბიჭმა ამოსძახა, რას გაჩერებულხარ, ვერა ხედავ, ბუდეს ლამის თავი ასცხო. თუ ხელით ვერ ბედავ, ტოტი მოსტეხე და იწით ჩამოშალე. ყვავი, ხელში ჯოხს რომ დაგინახავს, ახლო ვერ მოგაკარებთო.

ბიჭის სიტყვებმა გოგიას განმედიობა შემატა, გულს ცემს უკლო, მუხლებმა — კანკალს. ცოტა ხანს ყოყმანობდა, აქეთ-იქით იხედებოდა. ბოლოს, დაბლა ჩაუხედავად, ბიჭს ჩასძახა, მართალი ხარ, ასე ემჯობინებო.

ერთი, მკლავის სიმსხო ხმელი ტოტი მოტეხა და ბუდეს ღონივრად დაუშინა. დამტერეული კვერცხები და დანახუწებული ბუდე დაბლა ჩაცვივდა. გულგახეთილი ყვავი ჯოხის შიშით გოგიას ახლო ვერ მიეკარა. იჩხავლა, იჩხავდა და, რომ ვერაფერს განადა, საღიაც გადაიკარგა.

ასვლა სჭირდა კაკალზე, მაგრამ არც ჩამოსვლა იყო იოლი — რის ვაივავლაობით ჩამოვიდა.

— ყოჩაღ! — უთხრა გახარებულმა ბიჭმა. — გინდა, ეგობრები ვიყოთ?! მე დათუას მეძახიან, შენ რადა გქვია?

— კეთილი, მე გოგიას მეძახიან.

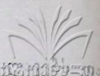

— შენ, ეი, ვაჟაკი! — დაუძახა მან ბილიკზე მიმავალ ბიჭს

— მაშ, კარგი. ანის შემდეგ, ისე უნდა ვიყოთ, როგორც ურმის თვალი და ღერძი, მადაც ერთი, იქაც მეორე. დღეს-ხვალ აი იმ ტყეში, რომელსაც „ნაკომქარს“ ეძახიან, — დათუამ ხელი გაიშვირა ტყეთ დაფარული მაღალი მწვერვალისაკენ, ლეჩაქივით რომ ესხა მტვრებზე ღრუბლები, — სანადიროდ მივდივარ. იქ ფრთადაცხვებული ქორი ბუდობს. მინდა ან მას მოვულო ბოლო, ან ბარტყები ამოვუსხა. გაიგე?

— ისე ლაპარაკობ, გეგონება, ქორზე კი არა, შოშიაზე ლაპარაკობდე. ქორზე ნადირობა, ძმაო, ადვილი რილია. ვსეც რომ არა, საიდან იცი, რომ ქორი იქ ბუდობს?

— ვიცი, რომ არ ვიცოდე, არც ვიტყოდი. გაიგე? რაც ჩემს თავი მახსოვს ეს ქორი ჩვენს სოფელს არ სცილდება. ისე დღე არ გავა, წიწილა ან ვარია არ მოიბაცოს. მთელი სოფელი ამ ქორზეა აღრეწილი. სოფლის მონადირეებმა ბევრი სდიეს, არაერთხელ ჩაუსაფრდნენ, მაგრამ ვერაფერი დააკლეს. ერთხელ, დღილით, ის ვერანა სოფელს დასტრიალებდა. მონადირეებმა მოილაპარაკეს, მოდი თოფი ყველამ ერთად ვესროლოთ, ისე როგორ იქნება ერთმა მაინც ვერ მოგარტყათო. მართლაც ჩაუსაფრდნენ. როცა ქორი სოფელს სათოფედ მიუახლოვდა, ოცამდე თოფმა ერთდროულად იგრილა. ქორმა ფრთები შეკეპნა და ქვესავით ძირს წამოვიდა. მაგრამ ეს იყო წამით. უცბად ფრთები გაშალა, რომლებიც ტყვია-წამალს გვარიანად დაეცხროლა, და მაღლა-მაღლა წავიდა. ასე დაუცხავეს ქორს ფრთები და ანის შემდეგ ფრთადაცხვებული შეაჩქვეს. ამას წინათ, ქორმა ჩემი მტრედი

მოიტაცა. თვალი გავაყოლე და გარკვევით დავი-
ნახე, რომ ნაყოშარის მწვერვალზე დაჯდა. ყვე-
ლაფერი წინასწარ მექვს მოფიქრებული, თან ისე-
თი თოფი მაქვს, ისეთი, რომ... — დათუამ სანი-
თისის წვერი ტუჩებთან მიიტანა, გემრიელად
აყოცა და გაშლილი ხელის მტევიანი გოგის ცხვირ-
წინ აუქნა. მოგწონებო, — ასე გაიგო გოგიამ
მისი ნათქვამი.

დათუა რომ ამბავის მოყოლას მორჩა, გოგიამ
მალულად მეორე კაკლისაკენ გაიხედა. გრძელნაწ-
ნავეებიანმა გოგომ კვლავ გაუცინა და მორიდებით
თავი ჩაიღუნა.

დათუას ეს როდი გამაბარვია, შუბლზე კოპები
დაისხა და სრულიად გამოცვლილი ხმით თქვა:

— გოგი, ვინდა მარათალი მეგობრები ვიყოთ?

— რატომაც არა.

— მაშ, აი, ამ გოგოს, — ცალი თვალი ეშაყუ-
რად მოკუტა და სახის მოძრაობით გრძელნაწ-
ნავეებიან გოგონაზე ანიშნა, — თუ ძმა ხარ, ნუ უტ-
ქერა.

— რატომ?! — გაიკვირა გოგიამ.

— რას შეიკითხები, თუ ცოტადენი ალლო
გაქვს, შინ თვითონ უნდა მიხვედ რატომაც!

რაც სიმაართლეა — სიმაართლეა, გოგი დანახ-
ვისთანავე გოგიას ძალიან მეტიარაა ეჩვენა. მის
წარმოდგენაში მას მეტსახელად ქაბობიკა უნდა
რქმეოდა. გოგიას კი ასეთი გოგოები დასანახავად
უჯავრებოდა. ახლაც სულ იმას ცდილობდა გოგოს-
თვის თვალის მიერიდებინა, მაგრამ თვალები ერთ-
თავად თესიენ მიურბოდა.

ბიჭებმა საბანაოზე წასვლა გადაწყვიტეს. წას-
ვლის წინ დათუამ თავში ხელი შემიოკრა — კინა-
ლი დაშავიწყდა, კინაღამ დამავიწყდა. ჯიბიდან
ცარცი ამოიღო და კაკლის ხეზე წააწერა „№ 13“,
ქვეშ კი პატარა ასოებით მიაწერა: „დათუა“.

— ეს რაღას ნიშნავს? — იკითხა გოგიამ.

ეს ჩემი აროციკვაო, მიუგო დათუამ ხელისჩაქ-
ნევით. თურმე სადაც კი ყვავს ბუდეს ჩამოუშლი-
და, ან ბარტყეს ამოსხამდა, ყველგან როგრივზე
აწერდა ნომერს.

როცა საბანაოსკენ გასწიეს, გოგია გულში იმეო-
რებდა გოგოსაკენ არ მიხედო, არ მიხედო.
მაგრამ აი, საკვირველად! თოვლი ნაბიჯიც არ
ჰქონდა გავლილი, რომ უკან მიხედა. გოგონამ,
რომელსაც ბიჭებისთვის თვალი გაეყოლებინა,
ისევ შესცინა.

— რა ტრაპიზონისკენ გაგირბის თვალები! გა-
მოსწი, გამოიარე! — თქვა უცმყოფილოდ დათუამ
და გოგიას ისეთნაირად შეხედა, რომ მის თვალებ-
ში უფრო მეტი საყვედური იგრძნობოდა, ვიდრე
სიტყვებში.

მარათალი, გოგიას კაკლისაკენ აღარ გაუხე-
დავს, მაგრამ გრძნობდა, რომ გრძელნაწნავეებიანი
გოგა თვალს არ აცილებდა.

გოგია დიდი არაფერი მოცურავე იყო, მაგრამ
გაბედულად გადაეშვა წყალში. გვალვისაგან სანა-
ხევროდ დამშრალი მდინარე წელამდე ძლივს

სწვებოდა. მოხდენილად უსვამდა მკვერთავთ-
სწრაფად მისცურავდა. ან რად გაუჭირვებდას
როცა ფსკერზე იდგა და ფეხებს მოხერხებულად
იმველებდა, თან ნაპირზე ამაყად იცქირებოდა,
დამინახეთ რა მოცურავე ვარო.

ნაპირზე რომ გამოვიდა, გოგიამ დაინახა ერთი
ტანდაბალი, თავკომბალასავით დიდთავა ბიჭი,
რომელსაც თმა ჯავარით ედგა. დანახვისთანავე
გაითფიქრა გოგიამ, რასაც ვინდა იმას დაეფიციებ,
ამ ბიჭის თმამ ჯერ არ იცის სავარცხელი რა ხე-
ლიაო.

ეს ბიჭი აზნაზავებს შუა ჩამდგარიყო, ხელს გო-
გისაკენ იმერდა და გაიძახოდა:

— თქვენს წინ დგას საქვეყნო ცნობილი მო-
ცურავე, რომელმაც ეს-ეს არის მსოფლიო რეკორ-
დი დაამყარა, დიდება მას!

ბიჭებმა ტაში დაუტრეს და ხმაშეწყობილად გაი-
ბეორეს:

— დიდება, დიდება!

გოგიამ ირველივ გაიხედ-გამოიხედა. ეგონა, ეს
ყველაფერი მას კი არა სხვას შეეხებოდა, მაგრამ
ვაი, რომ გოგიას მახლობლად არავინ იდგა. ფიქ-
რი არ იყო, მას დასცინოდნენ. უხერხულობაში ჩა-
ვარდნილმა კაკლისაკენ გაიხედა. ირონიულმა ლი-
მბლმა, გრძელნაწნავეებიანი გოგონას სახეს რომ
არ სცილდებოდა, მთლად დააბნია. მწარე სიბ-
რცხილისგან, ყურბებიც კი აუწიოდა. აქეთ-იქით
იცქირებოდა, უნდოდა ეპოვა ისეთი ვინმე, ვინც
გამოეჭომავებოდა.

— ზაქრო, შე თავკომბალა, შენა! — გაისმა ამ
ღროს დათუას ხმა, რომელიც წყლიდან ამოსული-
ყო და ბიჭებს უახლოვდებოდა, — არც შენ ხარ,
მანკი და მანკი დიდი მოცურავე. გუშინ არ იყო,
თავმა დაგძლია და ფეხების მაღლა ქნევით წყალ-
ში ჩაიძირე. არ მოგშველებოდი ბიჭები, იქნება
ახლა თავკომბალეებთან ერთად რედურავე დარა-
ნებში.

დათუას ნათქვამზე ყველამ გულთანად გაღიზი-
ნარა. განაწყინებულმა ზაქრომ რაღაც წაბურ-
ტყუნა, დათუამაც პასუხი არ მეუფვიანა, მაგრამ
მათი ლაპარაკის მოსასმენად გოგიას საღლა ეცალა-
ფაცი-ფუციტ ჩაიკვა ტანსაცმელი და კუდამოძუ-
ებულ მელსასავით გაიპარა.

„რაღა ბიჭი ვარ, თუ თავკომბალა ზაქროს სამა-
გერიო არ გადაეუხადე“. — იმეორებდა გოგია
გულში და ძალიან უნდოდა, ისეთი რამე მოეფიქ-
რა, რომ მისი ჯავრი სამუდამოდ ამოეყარა და გუ-
ლი მოეფხანა.

გოგიამ იმ ღამით დიდხანს იტრიალა ლოჯინში,
ხან დათუაზე ფიქრობდა, ხან იმაზე, თუ როგორ
ავიდა კაკლზე, როგორ შემზარავად დასჩახოდა
ყვავი თავზე, თავკომბალა ზაქროც გაისცინა, მაგ-
რამ ვერც ერთ მსოფლიო ფიქრი ვერ შეაჩერა.
თვალწინ უღდა გრძელნაწნავეებიანი გოგია. გულ-
ში არაერთხელ დადიოდა, აღარ ეფიქრა მასზე,
მაგრამ სხვა რამეზეც არ შეეძლო ფიქრი.

მთხედვად იმისა, რომ გოგამ ღამით გვიანობამდე ვერ დაიძინა, მეორე დღეს დილით აღრე ადგა და ზმორებით ააცილა აივანზე.

ცაში მონაგარდ მერცხლები ჭიკჭიკითა და გალობით ეგებებოდნენ ახლად ამოსულ მზეს. მისი ოქროსფერი სხივებით გაბრწყინებული სოფელი მაღალ მთებს შეიოფარავდა, რომელთა დათოვლილი მწვერვალები ბურჯებად შესაღლომოდნენ ლურჯად მოკაშკაშე ცის გუმბათს.

ბებიას წიწილებისათვის საცენი დაეყარა, ცალი ხელათათვალე ეჭირა და თითთ წიწილებს თვლიდა.

— მადლობა შენდა, უფალო! — წაილაპარაკა ბებია.

— ბები, რაზე უხდი ღმერთს მადლობას? — შეეკითხა გოგია.

— რაზე შეილო და იმაზე, რომ ერთი ბებერი ყვავი ნემსიმიჩნია. ეს ორი კვირაა, ისე დღე არ იქნებოდა — წიწილა არ მოეტაცნა. ვერა და ვერ მოვიცილე ის ოხერი თავიდან. აი, ეს საფრთხობელაც, — შუა ენოში გაკეთებული საფრთხობელა დაანახვა, — იმითმ დავდვი, ენებ ყვავი შეშინდეს-შეთქი. მაგრამ, ძალიან მოეუწყუელი. ყვავი კი არა პირწავარდნილი ყაჩაღია. ერთხელ, დილით, სახლიდან რამე გამოვედი, ვხედავ, ყვავი საფრთხობელას თავზე წამოსკუებულა და თვალბდაქუტილი საქამბასკენ იტყირება, თითქოს წიწილების გამოშვებას ელოდებო. იმ სატალიომ ეს დაცინეც არ მაკმარა და ჯვრისწერის „შლიაპა“ ისე დამიხია და მომხაყარა, რომ დასახურავად აღარ ივარგებს. დღეს წიწილები სრულად არიან და როგორ არ გადაეუხუნოდ ომერთს მადლობა!

ბებია რომ ლაპარაკობდა, გოგიას გულში ეციხებოდა; მის უკანასკნელ სიტყვებზე საფრთხობელას დაეცინა: „შლიაპა“ ორგან იყო რძისფრად დასვრილი. ამაზე კი სიცილი წასკდა.

„დათუამ ხომ მითხრა, თუ კვრცხებს დომტერეკულ და ბუდეს ჩამოეშლი, ყვავი უსათოოდ გადაიკარგებო. ნამდვილად მე რომ ბუდი ჩამოეშული ის ყვავი იყო ზენს წიწილებზე შემოიჩინილი“, — ფიქრობდა გოგია, თქმით კი ბებიასთვის არაფერი უთქვამს, რადგან ტყირით ეჯავრებოდა ტრბაზის.

3. „წ ი თ ე ჯ რ თ ი მ ბ ა“ მ ტ რ დ ი

დათუანთ სახლი სოფლის განაპირას შიგ შუა ვენანში იდგა. სახლის სახურავზე ბევრი, ძალიან ბევრი მტრედები ისხდნენ. გოგია ცნობისმოყვა-

ბამაში ვილც გოგო იდგა; ხელში სქელ წიგნს ათამაშებდა.

რიობით უცქეროდა მტრედებს, რომლებიც უყვილ-უყვილად ჩამწკრივებულნიყვნენ. თუ ერთი ნისკარტიმ ფრთებს იქებდა, მეორე აფხორილი მის გარშემო ტრიალებდა.

უტბად მტრედებმა იფრთხილეს და ჰაერში აფრინდნენ. სახურავის სამერცხლიდან გამოძვრა დათუა, რომელიც იატაკის საწმენდ ჯოხზე დახვეულ ტილოს ჰაერში აფრიალებდა, თანაც შეუჩერებლად უსტვენდა.

მტრედებმა სახლს გარშემო რამდენჯერმე შემოუარეს და ზევით-ზევით წავიდნენ. ბოლოს სახლს გაუსწორდნენ. ჯირ „კულზე ადებოდნენ“, მერე ჰაერში ტრიალი დაიწყეს. განსაკუთრებით ლამაზად თამაშობდა წითელი მტრედი, რომელიც ზედიზედ ათჯერ გადატრიალდებოდა ხოლმე ცაში ფრენის დროს.

დათუა სახურავზე იდგა და ცნობისმოყვარეობით შეუყურებდა მოთამაშე მტრედებს.

ათი-თხუთმეტი წუთი რომ გავიდა, დათუა სახურავზე შეძვრა.

მტრედები მამინეც დაბლა დაეშვნენ და სახურავზე დასხდნენ.

დათუა ყოჩაღად ჩამოვიდა კიბეზე. ენოში ჩაირბინა და მხოლოდ ახლა დაინახა ღობესთან გაჩერებული გოგია.

— ენოში შემოდი, რა გარეთ გაჩერებულხარ?

— ძალი ხომ არ გყავთ? — იყითხა გოგიამ და ღრთხილად შეალო კარი

— ძალისა ნუ გეშინია, როცა მე აქ ვარ, არ გიკბნს.

— ეს რამოდენა მტრედები გყოლია?

— ახ, მა რა გგონია, ასე იცის ბიჭმა, მამ! — გაბერვით მიუგო დათუამ და სათონდნად პირმოტეხილი სურა გამოიტანა. სურა მაღლა ასწია და

მოაპირქვევა. სურვილი ისე წამოვიდა ხორბალი, როგორც წისქვილის ღარიდან, თან სტვენით მტრედებს უხმობდა. სახურავიდან სათითაოდ ჩამოვარდნილი მტრედები და ხორბლის კენკვას შეუღვინენ.

სურის დანახვაზე გოგიას გზაზე მომხდარი ამბავი გაახსენდა.

— დათუა, თუ ძმა ხარ, გამაგებინე, თავმჯდომარეს რად გაექციე? — ჰკითხა გოგიამ.

— იყო პატარა საქმე, — წაილაპარაკა დათუამ.

— მოდი, ნურაფერს ნუ დამიმალავ.

— ოღონდ, ასაზე კრინტი არ იყოს, გაიგე?

— გაძლევ სიტყვას, რომ კრინტს არსად დავძრავ.

— მაშ, მომისმინე, პაპაჩემი დღეგამოშვებით კოლმეურნეობის კალოს ყარაულობს. მე მის სადღესად და წყალს ვუზიდავ. აქეთურს, როგორც კი დროს ვინელთავ ხოლმე, სურას ხორბლით ვავსებ და მტრედებისთვის მომპყვს. ორი-სამი სურა ხორბლით კოლმეურნეობა არც აშენდება, არც დაინგრევა. გაიგე? შენ ესა თქვი, მტრედები ხომ მაკრად თამაშობდნენ?

— რაც სიმარტლეა, სიმარტლეა, — მიუტოვ ჩაფიქრებით გოგიამ, — ძაან მოთამაშე მტრედები გყურებდა. ასეთი მტრედები ჯერ არ მინახავს. განსაკუთრებით ის წითელფრთხეობა მომეწონა.

— ამ გაზაფხულს, — დაიწყო დათუამ, — თბილისში წავედი ფეხბურთის სანახავად და „წითელფრთხეობა“ თან წავიყვანე. თბილისის „დინამო“ მოსკოვის „სპარტაკს“ ხვდებოდა.

ხალხს ღელავდა, მეც სიმწრით ვღვებოდი და ვჯდებოდი. „წითელფრთხეობა“. რომელიც უბეში მიჯდა, პარისევიანა, ნისკარტს მკერდში მარტყავდა, ჰაროში აფრენას თხოულობდა. არ ვიცოდი რა მიქნა, როგორ მოექცეულიყავ, არც ერთ მხარეს ბურთი არ გაეტანა და მტრედს ტყუილუბრალოდ ხომ არ გაგაფრენდი.

თამაშის დამთავრებას აღარაფერი აკლდა რომ მოწინააღმდეგის კარისაკენ გაიჭრა ლოლობერიძე და... მთელმა სტადიონმა ისე ივრიალა, კინაღამ ყურის ბარანებში დამისკდა.

ნეტავ რა მონხა-მეთქი, უცბად გავიფიქრე და, „სპარტაკელების“ მეკარე რომ წაქცეული დაეინახე, ყველაფერს მივხვდი.

„წითელფრთხეობა“, თითქოს მიხვდა რაშეც იყო საქმე, შეფრთხილდა. უბიდან ამომიფრინდა და ისარივით წავიდა ცაში.

მოსკოველებმა ცენტრიდან დაიწყეს თამაში და სწრაფი შეტევა განავითარეს, მაგრამ ვიღაც ეცვალა მათი შეტევისათვის. მთელი ხალხი მაღლა იცქირებოდა. მისს სხივებში გახვეული „წითელფრთხეობა“ სტადიონის თავზე ისეთ მარყუტებს აკეთებდა, რომ მეც კი განეცვივრდი. გინდა დაბჯერე, გინდა არა, თორმეტჯერ შეღიზნულ ვადატრიალდა, მიერ სტადიონს გარს შემოუარა, თითქოს ხალხს ემშვიდობებოდა, და სახლისაკენ გამოსწავა.

— რაღაც არ მჯერა, — მორიდებით წაილაპარაკა გოგიამ.

— რა არ გჯერა?

გოგიამ უცბად არაფერი უნახუხა. იგი ფეხზე წამოიღვა, გაიარა - გამოარა და დათუას წინ შეჩერდა.

— ყველა-ყველა და, ერთი ეს მითხარი, „წითელფრთხეობა“ თბილისიდან გზა როგორ გამოავნა?

— ერიპა, — გაიცინა დათუამ, — „წითელფრთხეობა“ ისეთი მტრედია — თბილისიდან კი არა მოსკოვიდან გამოავნებს გზას.

4. კ ა კ ლ ის ძ მ ე შ

ერთხელ გოგიას გულმა კაკლებსაკენ გაუწია. ბებია დაარწმუნა მღინარეზე საბანაოდ მივდივარო, გულში კი იმას ფიქრობდა, იქნებ გრძელწინავებიანი გოგო ისევე კაცის ქვეშ იყოს.

კაკლებს რომ მიუახლოვდა, ვიღაც უკანიდან წამოეწია და მხარზე ხელი ისე ღონივრად დაჰკრა, გოგია კინაღამ ჩაიყვია. გაბარზებული შეტრიალდა, მუშტოც კი ანართა, რომ ამ თავხედისათვის საკადრისი პასუხი გაეცა, მაგრამ ხელი მოჭრილი ტოტივით ჩამოუვარდა დაბლა. მის წინ დათუა იდგა და უარბოდ იცინოდა.

— საით გასწვი, ძმობილო? — შეეკითხა იგი.

— შენ თვითონ საით მიეჩქარები? — კითხვითვე მიუტოვ გოგიამ.

— მღინარეზე მივდივარ საბანაოდ.

— მაშ, გზა ერთი გექნონია, მეც იქ მივდივარ.

გოგიამ გზა განაგრძო. ეს დათუას არ ესინაოვნა, რაც იმაზე შეატყო, რომ ნაძალადევიან ჩაახველა. მრავალ ქვას ბურთივით ფეხს ამოსცხო და კინაღამ გოგიას ფეხებში მოარტყა.

მიდიოდნენ პატარა ბუჩქებში გამავალი ბილიკით. არც დათუა ამბობდა რამეს, არც გოგია. ბუჩქებში რომ შეახვლდა, გოგიამ დაინახა გრძელწინავებიანი გოგო, რომელიც იმდღევანდელივით ჰააკში იჯდა და წიგნს კითხულობდა. გოგია შეჩერდა. შეჩერდა დათუაც. უხმოდ იდგნენ და ხან ერთმანეთს უცქეროდნენ, ხანაც კაკლისაკენ იბედებოდნენ.

— გოგი, რა გქნათ ახლა ჩვენ? — შეეკითხა დათუა.

— აბა, რა ვიცო, — ხელი გაშალა გოგიამ.

— მოდი, შენ ცოტა ხანს იქით გაიარე, — დათუამ გოგიას მღინარე უჩვენა, — მეც აქეთ გავივლი, — თვალს ჩაეკრიბა კაკალი ანიშნა.

— რატომ, შენ რა წითელი კოჭი ხარ! — გაივირვა გოგიამ.

— ასეა საჭირო და იმიტომ!
— იმიტომ! მე შენი ვერაფერი გავიგე, ცოტა სხვაანაირად მითხარა!
— სხვაანაირად როგორ გითხრა, ის ჩემი ნაცნობია, შენ იკ...
— ნუ იტყუები, შენ ხომ მას არ იცნობ? — გოგიამ სიტყვა არ დაამთავრებინა დათუას. ეს ისე, ალაღბებულზე უთხრა: დანამდვილებით არც იცოდა იცნობდა თუ არა დათუა იმ გოგოს.

— არ ვაცნობ, მაგრამ... — დათუამ უცბად სიტყვა ველარ იპოვა, კისერი მოიფხანა და შეგვიანებით წილიაპარაკა: — მე ის ბევრჯერ მინახავს.

გოგიამ ჩუმად ჩაიცინა და ავღებთი მიუგო: ამას რა მნიშვნელობა აქვს. გინდა ერთხელ ნახე, გინდა მოტახვიმეტჯერ. ნახეთ იმ დღეს მეც კი ვნახე, იცნობა და გათავდა.

— მამ კარგი, — ცოტა ფიქრის შემდეგ თქვა დათუამ, — ჯერ მე მივალ, მერე შენ მიდი.

— არა, თუ გინდა ორივე ერთად მივიდეთ, რაც შეეხება მასთან გამოლაპარაკებას — ეს ჩემზე იყოს.

დათუა მიინც არ დაეთანხმა, ორივეს მისვლა ერთად არ შეიძლებოდა. არც დათუა უთმობდა, რაკილა ერთი თქვა, არც გოგიას უნდოდა უკან დაეხია.

— მამ, კენჭი ვყართ! — წამოიძახა ბოლოს დათუამ.

— თანახმა ვარ, — მიუგო გოგიამ. ორივემ ერთდროულად წამოავლო კენჭს ხელი. არა მე უნდა ვყარო კენჭი, არა მეო. გოგიამ დატყუო, რომ დათუას ადვილად ვერ დაიყოლებდა. ადგა და ისევ მან დაუთმო.

დათუამ შეკუმშული ხელეზი ხურგზე დაიწყო, ხან ერთ თვალს მოჰუტავდა, ხან მეორეს, ვითომ გოგიას დაბნევა უნდოდა; ბოლოს ისეთი დიდი გულით გაუშვირა მუშტები, გეგონება კენჭი გაწაღებული აქვს. გოგიამ არც აცინა, არც აცხელა, ხელი მარცხენა მუშტს დაჰკრა და კენჭი მას ერგო. გახარებულმა გოგიამ დათუას თვალის ჩაკეროთ მდინარე უჩვენა. აბა, ახლა ცოტა ხანს მდინარის ნაპირზე გაისიერნო.

— ოღონდ, დიდხანს არ გააბა, გაიგე! — ესლა უთხრა დათუამ და ზღაპრებით მდინარისაკენ წავიდა.

გოგია ბუჩქებიდან გავიდა და ნელი ნაბიჯით გაეპარათა კაკლისაკენ. ოციოდენ ნაბიჯზე რომ მივიდა, მხოლოდ მაშინ შეხვდა გოგონამ და ისევ წიგნის კითხვა განაგრძო.

გოგიამ გოგოს გვერდით ჩაუარა, ისევ ამოუტყდა, კვლავ ჩაუარა, მაგრამ გოგო თავს ისე აჩვენებდა, ვითომ ძალიან იყო წიგნის კითხვით გართული და ვერ ამჩნევდა.

გოგია ფეხაქრფეით მიუახლოვდა კაკლს და პატარა კუნძულს ჩამოჯდა. ის იყო უნდა ეკითხვა, რა წიგნს კითხულობო, რომ დათუამ ბუჩქებიდან გამოყო თავი და კისერმოლორებულს, თითქმის ვინმეს უნდა დაეჯახოსო, მათკენ გაბოივართა. გოგიას ვიწრო დათუა თავს გააჩრდებდა, მაგრამ იგი ჰამაქის მეორე მხარეს კუნძულს წამოსკუპლა, დიდი კაცივით თითები ერთმანეთში გადაეჭლო, ცერებს ათამაშებდა და თავის ქნევით გასცქეროდა დაბლა გაშლილ უხარამზარ ველს. ამ წუთში დათუა ისეთი სასაცილო იყო, რომ გოგია, იმის მათვირად, გული მოსვლოდა, სიცოცხლეც იკავეებდა.

— ეპ, რა მშვენიერია აქედან ეს დალოცვილი ველი, — წაილაპარაკა დათუამ, — ოც წელზე მეტია ვუცქერი მას და კიდევ ასი წელიც რომ ვუყურო არ მომწყინდება მისი ცქერა.

გოგომ გულიანად გაიცინა. სიცოცხლის საბაბი რომ მიეცა, გოგიამაც ხნამოკლა გადახარხარა.

— რაზე გეცინება? — იკითხა დათუამ და რატომაც მარტო გოგიას შეხვდა.

— შენს დაუფიქრებელ ლაპარაკზე. — მიუგო გოგონამ.

— განა რა ვთქვი ისეთი?

— რამდენი წელია რაც აქაურობას უცქერი?

— ოცი წელია.

— მერე, რამდენი წლისა ხარ?

— თხუთმეტისა.

— თუ თხუთმეტისა ხარ, ოცი წელი როგორღა უცქერი აქაურობას! — ჩაერია ლაპარაკში გოგია.

— შენ 'შენთვის იყავი, გაიგი? — შეუბღვირა დათუამ გოგიას და გოგონას მიუბრუნდა. — ყოჩაღ, ხუთიანს გიწერ. თუ არა შენ, ეს ვაქბატონი, — ცნობი გოგიაზე უჩვენა, — ვერაფერს მიხვდებოდა. მე ხომ გითხარი ჩემი წლოვანება, ახლა შენი რვიია, მითხარი რამდენი წლისა ხარ?

— მეც თხუთმეტი წლისა ვარ, — თქვა გოგონამ.

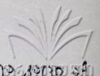
— ძალიან კარგია, ტოლები ვყოფილვართ. მე დათუა მჭვია, ჩემს ამხანავს — გოგია, შენ რალა გჭვია?

— ხათელა.

— ესეც კარგია... მარაოლა, ნათელა, რა წიგნს კითხულობ? — „ორ კაბიტანს“.

დათუა სახურავზე იღვა და... შეჰყურებდა ნოთამაშე მტრადებს.

— კარგი წიგნია, — ისეთნაირად თქვა დათუამ, თითქოს სასიამოვნო რამ გაახსენდაო. — მეც წავიკითხე ეგ წიგნი და ძალიან მომეწონა. ჩემი საყვარელი მწერალია ქრულ ვერნი. ნეტავი ახლაც იყვნენ ასეთი მწერლები!

ნათელა მხამალა გადაიკისკისა. იმზე ნაკლებ არც გოგიას ეცინებოდა. მაგრამ თავი შეიკავა, რადგან არ უნდოდა დათუას წყენინება.

— შენ რაღას იღრიჯები?! — უსაყვარლურა და-თუამ, მაშინ, როცა გოგია სულაც არ იცინოდა.

— იმზე ვიცინით, რომ რა შუაშია ქრულ ვერნი! — მიუჯრს ნათელამ, — განა არ იცი, რომ წიგნი კაერინის დაწერილია?!

— არ ცოდნა, არ ცოდნა. ესეც რომ არა, სულ ერთი არ არის, ვისიც გინდა იმის დაწერილი იყოს. მთავარი ის არის, რომ წიგნი კარგია, — გაიშართლა დათუამ თავი და მცირე ხნის შემდეგ განაგრძო, — აი, ახლა მეც ვაპირებ კარგი წიგნის დაწერას. — თავის სიტყვისათვის უფრო მეტი დამაჯერებლობა რომ მიეცა, თითი საფეთქელთან მიიღო და თვალი სივრცეს გაუშტერა.

— რაო, რაო, რის დაწერას აპირებ? — შეეკითხა გოგია.

— წიგნისას. — მიუჯო დათუამ და გოგიას თვალით ანიშნა, შენ ნუ გრევი ლაპარაკითო.

— საინტერესოა, როგორი წიგნის დაწერას აპირებ? — იკითხა ნათელამ, რომელიც სიცილს ძლივს იკავებდა.

— როგორისას და ჩვეულებრივისას. — მიუჯო დათუამ, მაღლა დაიწყო ყურება და ხელს გამშვევრით თქვა:

— უბიე დედა, ეს რამოდენა წეროები! მაღლა მართლაც წეროები მიფრინადენენ. ერთობა დათუა თვითონვე მიხვდა, რომ ძალიან ღრმად შეტრია, ამიტომ უნდოდა წეროებზე გადაეგრანა საუბარი.

ნათელამ ერთი გახედა წეროებს და დათუას ნიუბრაუნდა.

— ნეტავი რა იჩნება შენს წიგნში, ლექსები. მოთხრობები, რომანი თუ პიესები?

უხერხულობაში ჩაჯარნილობს დათუამ უცბაო ვერაფერი უპასუხა. თავის მდგომარეობის დასაფარავლად წეროებს გასქეროდა.

ბოლოს ისე განაცხადა, — წეროებისათვის თვალი არ მოუცალდება.

— თქვენ რაც გინდა ის დაარქვით. მასში ჩაინი კოლმეურნეობის თავმჯდომარის ცხოვრება იქნება ანახლო. ამბობენ ძალიან კარგი მოშალოა. სამი თვეა, რაც ჩვენს კოლმეურნეობაში თავმჯდომარედ აირჩიეს. მაგრამ ბევრი სახარბილო საქმე გააქოთა, ადრე თურმე მინისტრის მოადგილე ყოფილა.

— სახელი და გვარი რა არის მისი? — შეეკითხა გოგია.

— არ ვიცი, ჯერ ახლო არ გამოცვნია.

— კარგი წიგნი კი გამოგვივა, სამი თვეა ციხეში მუშაობს, ჯერ მისი სახელი და გვარი არა იცნის. მასზე რომანის დაწერას კი აპირებს.

— ეჰ, შენც ამზობ რამეს რაღა, წიგნის დაწერა ძნელი, თორემ თავმჯდომარის სახელისა და გვარის გაგებას რა უნდა! — დათუა ელღანაცემით წამოხტა და სხამსებუბით თქვა:

— უი, მართლა, ერთი რამ გამახსენდა. აქვე მივირბენ და ახლავდ მოვალ, — გოგიას კი თვალით გზა ანიშნა და წასჩურჩულა, — თავმჯდომარე იბოლის, მე გავიპარე.

დათუამ თავი ჩალუნა და ქუდმოგლეჯილი გაიქცა. გოგია და ნათელა თავმჯდომარეს ფეხზე აღვლობთ შეხვდნენ.

— ნათელა, ვინ იყო, რომ გაიტყვა? — იკითხა მისკლისთანავე თავმჯდომარემ და ბავშვებს ხელის მოძრაობით ანიშნა დასხედითო.

— დათუა იყო, მამა.

ნათელა პასუხზე გოგიაში ყურით ცქვიტა. აი, ესეც ახალი ამბავი, კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ნათელას მამა ყოფილა!

— მერე რატომ გაიტყვა?

— არ ვიცი, რალაც უცნაური ბიჭია. ბიო, გვეუბნებოდა, ოცი წელია გავცქერი ამ ლამაზ ველსათ. თან იმს გვარწმუნობა. ჩვენი კოლმეურნეობის თავმჯდომარეზე წიგნი უნდა დაეწეროთ. ეტყობა ძალიან ტრახახა.

გოგია ღუმდა, რაც თავმჯდომარემ ისე გავიო, რომ დათუას გაქცევის მოხიზი არც მან იცოდა.

— ნეტავი რა უნდა ეჩინოდეთ ბავშვებს ჩემი! — ჩაღვაპარა თავმჯდომარემ და შემდეგ დაწერილობით მოჰყვა, თუ როგორ შეხვდა ორი ილიის წინ მინდვირდან მომავალ უკონდ ბიჭს. ჩომილსაც ხელში სურა ეჭირა. თან ისიც დაუჰსტა, რომ ეს თქვენი დათუა, რომელსაც მაშინ სხვა ტანსაცმელი ეცვა, ძალიან გავს იმ ბიჭსაო.

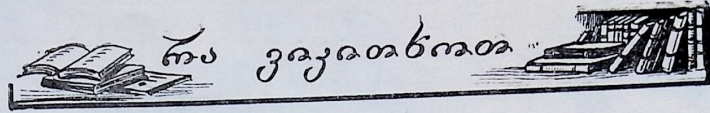
— ბიჩო რა მიაჩვენებოდა? — იკითხა გავიკრეებით ნათელამ.

— არ ვიცი, მეც ვერაფრით ამიხსენია ეს ამბავი. ჰო. მართლა, ნათელა, რატომ შენს ამხანაგს არ გამაცნობ — მომართა თავმჯდომარემ შვილს და გოგიას ხელი გაუწოდა, — დავით მზეიძე, კოლმეურნეობის თავმჯდომარე.

— გოგია შეგალოძი, მეშვიდე კლასის მოსწავლე. — ხელის ჩამორთმევით მიუჯო გოგიაში.

„ვთქვა თუ არ ვთქვა, რომ ის ბიჭი მართლა დათუა იყო და სურთთ კალოდან მოზარეული ხორბალი მოჰქონდა. — თქირობდა გოგია, — რომ ვთქვა, ეს ხომ დაბოზობა გამოვა. ერთია, როცა ვინმე გავითხება, მაშინ თითქოს ვიადილობა მასუხის ბავშვმა. მაგრამ სოფო სხვაა. როცა არაირი გეითხება, თურცა რა საჭიროა ეს მსახლობა. მე ხომ დათუას პირობა მივეცი ამაზე კრიტს არ დაქვრავ-მიჭი. ჩემი სიტყვა კი სიტყვაა და არა ჰაერში გამშვებული საპნის ბუშტი“.

(გ ა ბ რ ძ ი ლ ე ბ ა შ ი მ ე ღ ბ ნ ო მ ი რ უ ი)

ნა ვაკეობით

„ილიჩის ბავშვობისა და სკოლის წლები“

მსოფლიოს მშრომელთა ბელადი და მასწავლებელი ვლადიმერ ილიას-მე ლენინი ბავშვობიდანვე განსაკუთრებული მონღომეობითა და სიბეჯითით სწავლობდა. მოსწავლეთათვის უდიდესი აღმზრდელობითი მნიშვნელობა აქვს დიდი ლენინის ბავშვობისა და ყრნობის პერიოდის შესწავლას. ამ საქმეში მათ დიდ დახმარებას გაუწევს ვ. ი. ლენინის უფროსი დის, ანა ილიას-ასულ ულიანოვას წიგნი: „ილიჩის ბავშვობისა და სკოლის წლები“, რომელიც მიმდინარე წელს ქართულ ენაზე ხელახლა გამოსცა „საბლიტგაზმა“.

დასაწყისში ავტორი გვაცნობს დიდი ბელადის მშობლობს — ილია ნიკოლოზისძესა და მარია ალექსანდრეს-ასულს. შემდეგ მოგვითხრობს ლენინის ბავშვობის წლებზე. პატარა ვალდიაშ (ასე ეძახდნენ ვ. ი. ლენინს ბავშვობისას) ხუთი წლის ასაკში დედის დახმარებით ისწავლა წერა-კითხვა. შეიღო წლისამ კი სპირად იცოდა მრავალი ლექსი. მან განსაკუთრებით მოსწონდა ლექსი: „დატაკის სიმღერა“. სადაც მღერაობდა და ღარიბთა კლასობრივი დაპირისპირებაა მოკეპული. ამავე პერიოდში ვალოდია ინტერესით კითხულობდა საბავშვო ჟურნალს „დრეტსკოე ჩტენიე“—ს.

ცხარწონიანბეგრის ვალოდია მშობლებმა გიმნაზიაში შეიყვანეს, სადაც მან თეოდანვე საოცარი ნიჭი და სიბეჯითე გამოიჩინა. ვაკეთილების მოზნადებას ის ყოველთვის გულისხმობდა და ეკიდებოდა. სწავლასთან ერთად ვალოდიას იზიდდა ჰადრაკი.

როგორც წიგნის ავტორი ა. ი. ულიანოვა მოგვითხრობს, ვალოდია ბავშვობიდანვე იჩენდა ყველაფრისადმი კრიტიკულ დამოკიდებულებას. იგი ამ-

ჩენდა სხვების სუსტ თვისებებს და ხშირად მიუთითებდა მათზე, ამავე დროს მისთვის უცხო იყო ტრახანი და მედიდურობა

1886 წლის 12 იანვარს ულიანოვების ოჯახს მძიმე დანაწილის განიცადა — გარდაიცვალა ოჯახის უფროსი ილია ნიკოლოზის-ძე. მაგრამ მამის გარდაცვალებამ სულიერად ვერ გატუნა თექვსმეტი წლის ჭაბუკი ვალოდია. მან კიდევ უფრო მეტი ყურადღება და ჰარუნებლობა გამოიჩინა დედისადმი.

ერთი წლის შემდეგ, 1887 წელს, ულიანოვების ოჯახს თავს დაატყდა მეორე დიდი უბედურება — მეფე ალექსანდრე მეცამეზე თავდასხმის გამო სიკვდილით დასაჯეს ლენინის ძმა ალექსანდრე (სამა). ეს მწუხარება ჭაბუკმა ლენინმა დიდი სიმტკიცით ვადატყანა. მან ანალოზი გაუქვთა მისი მოძიებებს და, როგორც წიგნის ავტორი ა. ი. ულიანოვა გადმოგვცემს, გააცხადა: „ჩვენ ასეთი გზით არ ვივლით, ასეთი გზით სიარული არ გამოდგება“. ისტორიის შემადგომს მსვლელობამ ცხადი

გახდა ჭაბუკი ლენინის გენალური წინასწარმეტყველება.

სიმბრისკის გიმნაზიის ოქროს მედლით დამთავრების შემდეგ, 1887 წელს ვ. ი. ლენინი შედის ყაზანის უნივერსიტეტის იურადიულ ფაკულტეტზე, მაგრამ სტუდენტთა კრიბის მოზნადებასა და ჩატარებაში მონაწილეობის მიღებისათვის იგი მალე გამოირიცხეს უნივერსიტეტიდან და გადაასახლეს ყაზანის გუბერნიის სოფელ კუკუშინოში.

ერთი წლის შემდეგ ლენინი დაბრუნდა გადასახლებიდან. მაგრამ მას უნივერსიტეტში ხელახლა შესვლაზე უარი უთხარეს. იგი სულ მზაკე დროში დაბოლოებულად მოეზნა და იურიდიული ფაკულტეტის დასაზოგადებელ გამოსცემაზე გასვლის ნებაართვა მიიღო. მან ბრწყინვალედ ჩააბარა გამოცემა და დიპლომი მიიღო.

თვითმცურებლობასთან ამ პირველ შეტაკებაში ლენინმა პრეულეციური საზოგადოლო ნათლობა მიიღო. ამ დროიდან იგი მტკიცედ დაადგა ნარქსისა და ენგელსის მიერ ნაჩვენებ გზას და მისგან არასოდეს გადაუხვევია, როგორც ვ. ი. ლენინი გახდა მსოფლიოს მშრომელთა ბელადი და მასწავლებელი, შექმნა მუშათა კლასის მოწინავე რაზმი — კომუნისტური პარტია.

რუსეთის მუშათა კლასმა და მშრომელმა გლეხობამ კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, ვ. ი. ლენინისა და მისი ერთგული თანამებრძოლის ი. ბ. სტალინის მეთაურობით, 1917 წლის ოქტომბერში ხელთ აიღო ძალაუფლება და დაამყარა ახალი, სოციალისტური წყობილება.

ა. ი. ულიანოვას წიგნი: „ილიჩის ბავშვობისა და სკოლის წლები“ დიდი ინტერესით იკითხება.

ი. გვახადაშვილი

სათოვდია

გასულ ზამთარში
მწყემსებთან ვიყავ,
ბაბუაჩემი
გახლავთ სარქალი.
ქეთილი არის
და მიტომ მიყვარს,
ის ყველას უყვარს,
გითხრათ მართალა.

მეც ალბათ მისთვის
ზედმეტად ყველაზე,
ძალიდაც კი მემძო,
რეუნი ალყირა.
ანაზღად ზეცას
კაწრავდა ელვა
და დაიწყებდა
ქუხილს საშინლად.

მწყემსებთან თუ ხარ,
არ გახსოვს თავი,
თვითაც გახდები
მწყემსი ნამდვილი.
ხშირად ღრუბელი
კუპრივით შავი,
თავს მოგეხვევა
როგორც მანდილი.

მეც შევეჩვიე
ცხოვრებას მათთან,
ერთხელ ქუთხის
თავზეც ავედი.
სიომ განალა
ღრუბლების ბაბთა
და გადანაცრა
მოლის ხავერდი.

რა უნდა მექნა,
ჭიღუნში დავრჩი,
ნაღლა ცა იყო,
ლაბლა — ნისლები.
მელანდებოდა
მგელი და არჩვი,
ხან მყერდზე თითქოს
მიხვლტდნენ ისრები

ვერსაგზით ვეღარ
მოვიტყვი სული,
შიშმა დამზაფრა,
დამცა თავზარი,
ზვავების ხრიალს
ნიეუგდე ყური
და ცამ და მიწამ
შექნა ზანზარი.

ბოლოს ღრიალით
დაჰბერა ქარმა,
ვაშკრა მიწას,
ვიწყე კანკალი.
ძირს კი გულმშვიდად
მოლს ძივდა ფარა
და გასძახოდა
სარქალს სარქალი.

აქ ტბორდებოდა
ბურუსი შავი,
ძირს კი მზიანი
დარი ღებოდა —
გავვოცდი ძლიერ,
არჯალი ქარი
ნისლს ფარასავით
ერეკებოდა.

უმალ ჩაყვევი
ჯინვების ნაკვლევს,
მეშველებოდა
გზაზე კაპარი.
ტაფობში ჩაველ
და ვეღარ ვარკვევი,
ეს ცხადია თუ
ტკბილი ზღაპარი.

ყაყაოსფერი
ყვავილთა ჯარით
ვადასისხლოლი
იყო მიღამო.
ზამთარი კარზე
მომდგარი არი
და განაფხული
როგორ ვიწამო.

მიკვირდა ძლიერ
ასეთი ხვედრი!
ყვავილთა კრეფა
ვიწყე ხალისით.
ვინ დაიჯერებს,
ნეტავი ერთი,
რომ ნოემბერში
დადგა მისი!

გულს მიჩქროლებდა
ლაპლაპი მათი,
უცხო ყვავილი
მიფარავი პაპას.
მან ჩაიკვალთა
ქამარში კალთა
და თავის სამწყსოს
გასძახა სწრაფად.

მკუხნბო მწყემსებს...
აყარეს ცხვარი,
მე არ მალირსა
მცირე მადლობაც.
წინ ტრიალებდა
ერკემლის ზარი,
შუკან მისდევდა
მთელი სარქლობა.

ხელ ჩვენს ნამყოფზე
დაწვება თოვლი,
აი, რად გეშველის
ცოდნა ბუნების,
ხელ რომ გახედო,
ეთი წმინდა ბროლი,
გაქათათღებდა
ხოდანუნები.

დაიძრა, მიდის
ბეტელით ფარა,
მე ვფიქრობ ბაბუ
რატომ მემღურის!...
მაგრამ ბეჭებზე
მარჯვენა დამკრა
და მეუბნება
გახარებულნი:

— ჰე, რა ბიჭი ხარ,
შენ რომ იცოდე,
დღეს ხიფათისგან
გვიხსენ ნამდვილად,
კაცი ყველაფერს
უნდა იცნობდე,
ვერარა დაგძლევს
მაშინ ადვილად.

ეს — გათოვების
წინადღია ჰყვავის,
მახარობელი
გახლავთ თოვლისა
და სათოვლიაც
დაერქვა ყვავილს,
ის გეშველის
ცხვარი რომ არ მოისრას.

ასე მიაშო
ბაბუამ ტკბილად,
თან გზავზა ფარას
გადაჰკიოდა.
და, რაც ხიფათი
მარგუნა დილაშ,
იმაზე გული
აღარ მტკიოდა.

ვიდრე დათოვდეს,
წინა დღით ასე
აყვავილდება
იგი ალისფრად.
ცას გამკვრება
ორუბელი წამსვე,
მერე რძისფერი
ჯანღით დანისლავს.

მესამე დღით
გავხედეთ იქით,
კარავი გვედგა
გუშინწინ სადაც;
შემოსილიყვენ
ქედები ფიფქით
და დათოვილი
ქედები ჩანდა.

და მეორე დღით
ყვავილებს ტურფას
დაეთოვლებდა
თეთრი ფანტელი.
ის მხოლოდ ასე
ერთი დღით სუნთქავს,
სხვა არა რჩება
ქვეყნად სათქმელი.

და ვთქვი:
კაცი ჰგავს
შეგარდენს უფროთოს,
ცოდნის წყურვილით
თუ არ იწოდეს...
აღამიანმა
ყველაზე უფრო
ბუნების ენა
უნდა იცოდეს.

აბრაღდება
და გეტყვის უმალ
თოვლი მოდისო,
თოვლი ფრთამალი,
და თითქოს ბამბის
დაყროდეს ქულა
გადიფიფქება
მთა და ტრამალი...

ჰა, ეს ყვავილი,
ყაყაჩოს დარი,
შენ დაიმშვენე
გულზე ისევე,
უკვე გათავდა
აქ ყოფნის ყავლი,
ასეა, მწყემსი
ვერსად ისვენებს...

როდამ ჩაჩინიძე

ნახ. ნ. შალიკაშვილისა

მ დ ე გ ა ლ ი

გენერალი რომელი — კაცი, რომელზედაც პიტერელები ამბობდნენ ძილშიც უტევსო, ეგვიპტისაკენ მიიწევდა. გერმანელების ტანკები სობდნენ არაბთა გომურებს, ფელობათა ქოხებს და ზანვთა კარეებს.

ის იყო გერმანელები ზედ მიადგნენ ზღაპრულ ქვეყანას, რომ გენერლის მალა აწეული ხელი ძირს დაეშვა და არმია ერთბაშად დადგა. სხვანაირად არც შეიძლებოდა მომხდარიყო, რადგან რომელის ზურგში არაბებმა პარტიზანული რაზმები შექმნეს. ისინი ანგრევდნენ კომუნიკაციებს, ანადგურებდნენ მტრის გარნიზონებს. პარტიზანებიდან ყველაზე უფრო ახმად ჰალისის რაზმი გამოირჩეოდა.

არავინ იცოდა ვინ იყო ჰალისი. ტომრუელი ვაჭრები ამტკიცებდნენ, რომ ის დაბადა კირენეაში, დარბი ვაჭრის ოჯახში. ომის წინ მამამისი მთლიანად გაკოტრდა და არმიაში წავიდაო მზახისედა.

მაგრამ ტომრუკში იყო ერთი ქალი, რომელმაც ცხრა თვე მუცლით ატარა ახმად ჰალისის ვაჟი და ამ ქალმა იცოდა ვინ იყო ჰალისედა.

ელოდა ცოლ-შვილი გმირ პარტიზანს. ელოდა ყოველდღე. ხოლო როცა დაღამდებოდა, როცა ქუჩებში გერმანელო მოტოციკლებიც კი შეწყვეტდნენ სროლას, პატარა ბიჭი დიდას მარწუხივით შემოაქდებოდა პატარა ხელებს და პკითხავდა:

- მამიკო მალე მოვა, დედი?
- მალე, შვილო!
- ამ ჯარისკაცებს, ჩვენ რომ გვეცემენ, გარეკავს არა?
- გარეკავს, შვილო.
- იცი, დედი, სიზმარი ვნახე... — და მოჰყვებოდა თუ ძილში როგორ კოცინდა სანუკვარ მამას.
- რომელი ძილშიაც უტევს... მისმა ჯარისკაცებმა მია-

კვლეის ჰალისის ოჯახს. უმწეო ქალი და ბავშვი გენერალს წარუდგინეს.

- შენ იმ ყაჩაღის ცოლი ხარ?
- დიახ, ცოლი ვარ, მაგრამ არა ყაჩაღის, არამედ გმირის!

გერმანელმა ხელი ასწია და ამ ხელის ძალამ ჰალისის ცოლ-შვილი მოქმედ ნაწილში გაგზავნა. — იმ ნაწილში, რომელიც ახმად ჰალისის რაზმს უტევდა.

პარტიზანები უდაბნოში იდგნენ ირგვლივ დიუნები ტალღებივით აზვირთებულნიყვნენ. ისე ცხელოდა, რომ სუნთქვა ჭირდა.

რაზმის უფროსმა კომპასი იხმო. კომპასს ეძახდა მოხუც არაბს, რომელიც ისე იცნობდა უდაბნოს, როგორც დიასახლისი თავის განჯიშს.

— აღარც წყალი გვაქვს, აღარც ხორცი. სიკდილი კარგა. რა დრო დაგვირდება უახლოეს ოაზისამდე.

კომპასი დუმდა. ბოლოს ასწია თავი, ჭკვიანი თვალები უფროსს მიაპყრო და თქვა:

— ახმად, ოაზისამდე დღენახევრის გზაა, მაგრამ ამდენ ხანს შენი ჯარისკაცები ვეღარ გაძლებენ, ხედავ მათი ლოცვები ისე სკდება, როგორც მოწყურებული მიწა.

— დღენახევრისაო, ამბობ? არა, ჩვენ ეს გზა ნახევარ დღეში უნდა გავიაროთ! — მეთაურის სიტყვა იყო ისე მტკიცე, რომ ყველა დარწმუნდა მაღლი ის საქმედ იქცეოდა. რიერაუზე ოაზისთან იდგნენ.

მაგრამ რომელი ძილშიაც უტევს... მის ჯარისკაცებს ოაზისში უფვე შეესწროთ და სიცოცხლის მომნიჭებელ წყალს დაპატარონებდნენ

არაბები გაოცდნენ. სახეზე ოფლი ნიაღვრად სდიოდათ, თვალბეში ცეცხლი უკროიდათ მეთაური მიხვდა, რომ ეს აღმანები მტრის სისხლსაც დალევდნენ თუ წყალი არ ექნებოდათ.

პარტოზანებმა ქვემებები წინ წამოსწიეს ისე, რომ გერმანელთა არაფერი შეეძინათ; მერე კი, ჩვეულებასამებრ, მტრის ყველაზე სუსტი ადგილის — ტყვია-წამლის საწყობის ძებნას შეუდგნენ. კარგად იცოდნენ, რომ პირველი ყუმბარა, თუ კი არსებობს მოხდებოდა, მტრის შიშის ზარს დასცემდა, დააბრუნებდა და მათი სიძრავლაც უკვე საშუაში აღარ ექნებოდა.

ქვემების ცეცხლზე კარგი მსროლელი, მათი უშინარი ბელადი, იღიზნოს წვერზე იდგა; გვერდით განუყოფელი შეგობარი, მასთან შეზრდილი ბლიგი იდგა.

— ბლიგი! — კბილებიდან გამოიტყა მან, თვალბედიან ღურბინდი მოიშორა. მის მკაცრ, ქვიშაფერ სახეზე ოფლი პატარა არხებად ეშვებოდა და თან მტვერი მიჰქონდა. — ბლიგი! ახა კარგად დააკვირო, რას ხედავ მტრის ბანაკში? ბლიგმა ხელი მოიჩრდილა.

— მგონი ტანქმბია.

— არა, ბანაკში.

ბლიგმა ღურბინდი ჩამოართვა და ბანაკს გახედა. გამოცდილმა თვალბემა ამ წამსვე მტრის არსებული მოქმედებები დაინახა ვეებერთელა ყუთები, რომელშიც უძველესად არაბებისათვის განუთვნილი სიკვდილი იყო მოთავსებული. ბლიგი უეცრად შეკრთა, მისმა თვალბემა ყუთებთან გარკვევით გაარჩიეს მოშვული თუ მოყვის-ფრა ზოდი, რომელზედაც ქალი იყო მიჯაჭვული. თუ კარგად დააკვირდებოდათ, ქალის შიშველ ფეხებთან პატარა ბავშვსაც შეამჩნევდით.

— ბლიგი! რატომ არაფერის ამბობ? — ხმის კანკალით იტყობა ჰალიხმა.

ბლიგი გაშრა.

— ახმა, ის ქალი ისე ჰგავს შენს ცოლს, როგორც სირაქ-ლემას კვერცხები ერთმანეთს.

იმავე წამს არაბთა ოცდაათამდე ღურბინდი მისწვდა ბანაკს და კარგა ხნის შემდეგ, როცა ღურბინდები ზანტად დაეცნენ ძირს, ჰალიხმა შეხედა თავის ჯარისკაცებს. არაბებიც მისჩერებოდნენ თავიანთ უფროსს. მისჩერებოდნენ ისე, თითქოს პირველად ხედავდნენ მას, მისჩერებოდნენ ისე, როგორც მშვიტი მგლები ტყეში ანაზად შეხვედრილ აღმანებს.

ჰალიხს მოეჩვენა თითქოს მის უშინარი მებრძოლებს თეთრად გათენებული ღამის შემდეგ სახე კიდევ უფრო დაბერებოდათ. აშკარად ხედავდა მათ გამწარალ, დახეთქილ ტუჩებს, ხედავდა, თუ როგორ იხეთებოდა და ისევ ქრებოდა ვიწრო შავ თვალბეში უცნაური ცეცხლი.

— ატალი! — გაისმის მეთაურის გაზაზარული ხმა.

წინ წამოდგა ჭაბუკი მეზარბაზნე.

— ესროლეთ!

ატალი ჯერ ოთხად მოიკეცა, მერე ისე გაცოცდა, თითქოს თვითონ ყოფილიყოს ქვემები და გულმოღაცინდ შენიღბული ადგილიდან წინ გამოეწიოთ. შედგა, ოდნავ მოაბრუნა სახე, მერტად ვერ გახედა, თუმცა დადი სურვილი ჰქონდა კვლავ შეეგლო თვალს ჰალიხისათვის.

ქვემები შეტკა... ჯერ წინ გაცურდა, მერე უკან, და დადგა.

ატალი ახლა ერთბაშად შემობრუნდა, აჩქარებით სუნთქავდა. ახმაღს ღურბინდი ეფარა თვალბეზე. პარტოზანმა გერმანელ მშველი ბელადის თვალბეში რაიმეს ამოკითხვა. მშვერამ დასწრად, ღურბინდიანი ხელი ძირს დაეშვა და მანძინ აშკარად გამოჩინდა მრისხანე სახე. იმავე დროს რომელიმე ბანაკში სავანგაშო ხმებზე გაიხსმა. არაბები ერთბაშად დაატარებდნენ და ისე შექურდნენ, როგორც ცხვრის ფარა მგლების თვალბეხის მოლოდინში.

— ატალი! — წარმოთქვა გავითრებულმა ახმა ჰალიხმა. შენი მარჯვენა ყუველთვის სიკვდილს თესავდა, ახლა კი... შენ გამცემი ხარ, ატალი...

— შენ ვისერი! — წინ წამოდგა ხნიერი ბელომარი, — ატალი არ ძალუძს გახეხ ბავშვის მკვლელობა, ატალი თვითონ ბავშვია ჯერ!

— ისინი სუყველას მოგვეკლავენ, — თქვა ვილაძამ.

ჰალიხს არ გაუგია ვისი პირიდან ამოვიდა ეს სიტყვები, მაგრამ მან დანამდვილებით იგრძნო, რომ ამას ამბობდა მისი ყველა ჯარისკაცი.

ახმაღმა მშვილად შეხედა ქვემებებს, რომლებსაც ლულეები მტრის ბანაკისაკენ მიემართა და ელოდნენ ზელადს. იგი პირველი მივიდა თავის საცვარელ ქვემებთან, რომელსაც მისთვის არასოდეს, არასოდეს უღალატნია. არეული თვალბეში გახედა ბანაკს, ხელის ოდნავი კანკალით მიწვდა საცვარელს და, როცა ქვემები შეტკა, მთლად კვამლში გახვეულს მოეჩვენა თითქოს ბომზე გაკრული ქალის ფერხითი ბავშვმა პატარა თავი ზვასწია, ქვეშისფერი სახე, რომელიც ძალზე გაედა ჰალიხისას, ამომავალ მზეს მიაპყრო. გაღიმებული შავი თვალბეში იფურებოდა მზის სხივებში გახვეულ პარტოზანთა ბანაკისაკენ, თითქოს სურდა საცვარელი მამისათვის ეთქვა რაღაც; იმავე წუთს, თითქოს სამუშაო აღივარებოდა, აფეთქების ხმამ გააყრუა იქაურობა და ყველაფერი ერთმანეთში აირია.

ახმაღს ჰალიხს გული ამოუბრუნდა. ყუმბარა ზუსტად მოარტყა. უცებ იერილა და ქვემების ლაფტზე დეიქა. მის წინ ისმოდა გაფრთხილები მისულ არაბთა ყუინი; იგრძნო, რომ მისი ჯარისკაცები უძველესად დაატარონებოდნენ ცოლიას და შვილის საფლავს.

ჩვენი საყვარელი თეატრები

უნებლიედ ჩვენი სასიქადელო მგონსს აკაცი წერეთლის ერთი ჰუმორიტი აღიარება გვაკონდნება. როდესაც საყუთარი ბავშვობის ერთერთ ნათელ მომეიტს სუეხება, იგი წერს:

„არ შემოდია არ გამოეტყდე, — თუ ეი რამ დარჩა ჩემში კარგი და კეთილი, უფრო იმის წყალობით, რომ ნე სოფელში ვიყავი გაბარებული და გლეხია წვალეთან ერთად ვიზროიებოდი“.

გადჭარბებული არ იქნებოდა მადლობის გრძნობით აღბეჭდილი ეს სტრიქონები მოზარდ მაყურებელთა ჩვენი თეატრებისათვის მაგვეყენებინა. ძართლაც, ქართველი ახალგაზრდობა გულწრფელად გამოეტყდებოდა, რომ ბევრი რან, რაც მასში კარგი და კეთილი არის, იმის წყალობითაცაა, რომ მას ჰქოიდა მოზარდ მაყურებელთა თეატრი და აზრებოდა ან თეატრის სექტაკლების გაიერებთან ერთად

ახლა, როდესაც თბილისის მოზარდ მაყურებელთა ქართულს და რუსულ თეატრებს სასიხარულო დღეები, საიუბილეო დღეები დაუდგათ, ათ ათაყდ შეუძლიათ გადახედონ 25 წლის, ამ გრძელი და შინაარსიანი წლების მანძილზე განვილი ზხას. რომელზედაც ისინი შეუფერხებლად, კვლავ დიდი შემოქმედებითი შრომებებით მისწრაფიან წინ.

მოზარდ მაყურებელთა თეატრი — ეს ხომ საბჭოთა ებოქის პირში დაწესებულბაა. ეს მხოლოდ საბჭოთა ქვეყნის ბავშვებს ეწვიათ ბედნიერება ჰქოინდით არა მარტო სკოლა, არამედ საყუთარი თეატრიც. ეს თეატრი, რომელსაც ისინი ასეთი სიყვარულით უწოდებენ მოკლედ და სხარტად „მოზარდს“, მათთვის ცოცხალ წიგნად ქცა. აქ ისინი ეცნობიბუნ და ეცნობიბ

ს. კელაძე, მოზარდ მაყურებელთა ქართულ თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელი, ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე.

სვენა პიესა-ზღაპრიდან „კომბლე“ (მოზარდ მაყურებელთა ქართული თეატრის დაღმა). პოეზია: (ხემოდან ქვეთი) მოზარდ მაყურებელთა ქართულ თეატრის ასახიბეა. სახიბი: ხო არტისტები: გ კუპროშილო და გ. დარისანაშვილი; რესპებლოკის დამსახურებული არტისტები: მ ერგელი და დ. ცხაკაია.

არა მარტო ქართული დრამატურგიის ნიმუშებს, არამედ რუსული და დასავლეთ ევროპის ლიტერატურის საუკეთესო ნაწარმოებებს, რომელთა კითხვაშიც სწირად დამე უთევიათ.

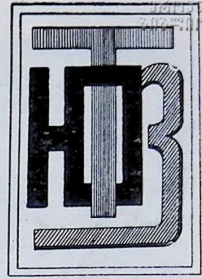
ნ. მარშაკი, მოზარდ მაცულებელთა რუსული თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელი, რუსუბლოის სახლში არტისტი.

მოზარდ მაცულებელთა თეატრი ქეშნარიტად მეორე სკოლად იქცა საბჭოთა ახალგაზრდობისათვის.

საიცის „ფრიც ბაუერი“ და ოგნევის „ჰაიავატა“ (ლონგფელოს მიხედვით) — აი სპექტაკლები, რომელთა სათაურებსაც იუწყებოდა მოზარდ მაცულებელთა ქართული და რუსული თეატრების პირველი აფიშები. ამ სპექტაკლებით დაინკვიდრეს ჩვენმა თეატრებმა თავიანთი საპატიო აუდიტორები საბჭოთა თეატრალური ხელოვნების განვითარების ისტორიაში.

მოზარდ მაცულებელთა ქართული თეატრის პირველი სპექტაკლების მონაწილე ნიჭიერი ახალგაზრდა მსახიობები გოგუცა კუპრაშვილი, თამარ თვალთაშვილი, მერა ერგნელი, გიორგი დარისპანაშვილი ამ თეატრის მუდმივი და სახელოვანი თანამგზავრები დარჩნენ. ახლა, როცა თეატრში ბევრია ისეთი ახალგაზრდა რეჟისორი, მსახიობი,

მხატვარი აუტომობილორი, რომელიც აღტაცების გამო ბავშვობაში ორჯერ და სამჯერაც დასწრება თეატრის საუკეთესო დადგმებს — ს. მთვარაძის „სურამის ციხეს“, გ. ნახუციშვილისა და ბ. გამრეკელის „ლალო კეცხოველს“, პუშკინის „კაპიტანის ქალიშვილს“, მოლიერის „სკაპენის ოინებსა“ და სხვებს, ისინი მეგობრულად საუბრობენ ხოლმე თავიანთი შემოქმედების გახვლილი დღეების შესახებ და გაცვითლებივით გადაუშლიან თეატრის საიმედო ახალ თაობას წარსულ დღეთა მიღწევებსა და შეცდომებს. მსახიობები, რომელთაც შესანიშნავი აღმზრდელების როლი ითამაშეს ჩვენი ახალგაზრდობის

სკენა სპექტაკლიდან „კეკელი“ (მოზარდ მაცულებელთა ქართული თეატრის დადგმა.)

მაჯარე, ზემოდან ქვეით: მოზარდ მაცულებელთა რუსული თეატრის მსახიობები, რუსუბლოის დამხატვრული არტისტები: ა. ინგელგარდტი, მ. ბუბუთიშვილი, ჩ. კიროვა და მ. თულნი.

გოგუცა ქუჩაშვილს

მე შეგხარი ჩვენს სცენაზე
შენს ყოველგვარ დანაბიჯარს.
ლექსი ვითხარ? ვერ გავიგე
ქალი ხარ თუ ქალაბიქა!

რა მშვენივრად დანავარდობ,
რა მშვენივრად ჰმაძგი ბიჭებს,
მე რომ ვიყო მამაშენი,
ბიჭობასაც მოგანიჭებ!

სად ისწავლე, ქალო მითხარ,
ბიჭუნების ეგ სამყარო,
ვინ გაგთალა ჭიანჭურად,
სად მიიღე ცოდნის წყარო?

— საბჭოეთში!... ჩვენმა მხარემ
გაგზარდა და დაგაფანა.
შენც ამშვენივრე ოქრის ბეჭდით
მსახიობთა ძველ დაფასა.

*ოგულისმებლა შალვა დადიანი.

როცა სცენას ვეღონები,
ალტაცებას მყისვე იწვევ.
განა მარტო ბავშვებს ჰქენწლავ,
ჩვენ დიდებსაც ყურებს გავიწვე,

რომ სკოლას და ოჯახს შუა,
გადაიბას სწავლის ხილი, —
ცარიელ ნიჭს რა ფასი აქვს,
თუ არ ახლავს შრომა დიდი!

მინახივხარ ძველ გაზეთში
აკაკისთან მუხსლზე მჯდარი,
შემოგხარის პაწაწინას
ჩვენი ლექსის ჯადოქარი.

ის შენს ზეიმს ვერ მოესწრო,
ტაშის ციციხლი ვერა გტყორცნა,
დღეს კი,
შალვას* გვერდით მჯდომელს,
გრიშაშვილმა გაადაგოცნა.

ი. გრიშაშვილი

ცხოვრებაში, დღესაც დაუშრეტელი ენერგიითა და სიყვარულთი ემსახურებიან იმ საქმეს, რომელსაც საუკუნის მეოთხედი შესწირეს. დღეს რომ ბევრი მსთვანი რესპუბლიკის სახალხო ან დამსახურებული არტისტის წოდებას ატარებს, ეს ის მსოფლიო ჯილდოა, რომელიც მათი შემოქმედებითი მუშაობის ყველაზე დიდ საწყისაა.

ვის შეუძლია დავიწყოს გოგუცა კუჩაშვილისა და თამარ თვალაშვილის მიერ საოცარი ტემპერამენტით განსახიერებელი, დაუდგარი, ონავარი ბიჭუნები, გ. დარისპანაშვილის მიერ გაცოცხლებული რობინ ჰუდი (ზაიცის „რობინ ჰუდი“), ემელიან პუგაჩოვი („კაპიტანის ქალიშვილი“), ლადო კეცხოველი ამავე სახელწოდების

ბიესაში, მედოვსკი (დარასელის „იკივიძე“) და სხვ. მოზარდი თაობის საყოველთაო აღიარება დამსახურეს მოზარდ მსახურებელთა ქართული და რუსული თეატრების ცნობილმა მსახიობებმა: ვ. არეშიძემ, ა. კაქკაიშვილმა, ნ. ხორავამ, დ. მენლაძემ, ი. ნინუამ, გ. დეისაძემ, თ. ბელენკომ, მ. ბუბუთიშვილმა, ჩ. კირიამამ, ა. ენგელგარდტმა. ორივე თეატრი სამართლიანად ამაყობს თავისი ნიჭიერი ახალგაზრდობით, ესენი არიან რეჟისორები მ. გაიქსრელი, რ. შატოშვილი, კ. სურამაძე, რ. ჭარხალიაშვილი; მსახიობები: ლ. ძიგრაშვილი, ე. გაგლოშვილი, მ. ჟღენტი, გ. სიხარულაძე, რ. თავართქილაძე, ა. კეკელიძე, ნ. ქონიშვილი, ი. სუხანოვი, ს. ევანგელოვი, რ. პაპიევი, ა. სიმკოვიჩი.

ს უ რ ა თ ე ბ ზ ე. (მარცხნიდან) რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი თ. თვალაშვილი სკირანას როლში (შაილერის „პრინცესა ტურანდოტი“), რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი ვ. არეშიძე კომპლეს როლში (გ. ნახუცრიშვილის „კომლე“), მსახიობი მ. ჟღენტი რუსულენაის როლში (ქ. ხაუაგას „ერთ სკოლაში“), რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი ნ. ხორავა თე. მურის როლში („პრინცესა ტურანდოტი“), მსახიობი ლ. ძიგრაშვილი ტურანდოტის როლში („პრინცესა ტურანდოტი“).

საკმარისია გავიხსენოთ თუნდაც თითო როლი: ლ. ძიგრაშვილის ბაბე ბოქორიძე და ა. კიკალაიშვილის სოსო ჯუღაშვილი („სიჭაბუკე ბელადისა“), ე. გაგლოშვილის მამენკა („მამენკა“), მ. ყლენტის ლუდმილა შაროვა („მისი მეგობრები“), გ. სიხარულიის არტური („კრანანა“), რ. თეატრტილას ვილა („ამბავი ორი ბიჭისა“), ა. სიმკოვიჩის სლავკა („მედოლის ბედი“) და სხვები, რომ დავრწმუნდით, თუ რამდენად ნიჭიერი, საინტერესო ახალგაზრდა შემოქმედები ეზრდება ამ მსახიობთა სახით ჩვენს მოზარდ მაყურებელთა თეატრებს.

სენა სპექტაკლიდან „ღუბროვსკი“ (მოზარდ მაყურებელთა რუსული თეატრის დაღმა).

თბილისის მოზარდ მაყურებელთა თეატრების უახლესმა დადგმებმა, ი. ქვეკვიძის „გლახის ნამობობმა“, შილერის „პრინცესა ტურანდოტმა“, გაიდარის „მედოლის ბედი“, როზოვის „გზა მშვიდობისამ“ ნათლად გვიჩვენა, თუ როგორ იზრდებიან ეს თეატრები არა მხოლოდ სპექტაკლიდან სპექტაკლამდე, არამედ ყოველდღიურად. ამ ზრდაში დიდი ღვაწლი მიუძღვით ამ თეატრების მთავარ რეჟისორებს, ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეებს, ს. ჭელიძესა და ნ. მარშაკს. ეს უკანასკნელი კავანოვიჩის სახელობის მოზარდ მაყურებელთა რუსული თეატრის რეჟისორია დღიდან მისი დაარსებისა. ამ თეატრში პირველი და შემდეგი მისი დადგმები — „პაიავატი“, „ყაჩაღები“, „თოვლის დედოფალი“ და სხვები საუკეთესო სპექტაკლებია.

მოზარდ მაყურებელთა რუსულ თეატრში დაიდგა ქართული პიესები: „ნაცარქექია“, „კომლი“, „პატარა კახი“ და „ლალატი“. პიესათა ამ რიცხს მალე ს. მთვარაძის „სურამის ციხეც“ მიემატება. მაგრამ ვერც ეს დააკმაყოფილებს იმ

დიდ მოთხოვნილებას, იმ დიდ ინტერესს, რასაც რუსული სკოლის მოსწავლეები იჩენენ საქართველოს მდიდარი წარსულისა და სინამდვილის გასაცნობად. თეატრს განზარახული აქვს რეპერტუარი კიდევ უფრო გაამდიდროს ქართული დრამატურგიის ნიმუშებით.

თავისი არსებობის 25 წლის მანძილზე მოზარდ მაყურებელთა ამ ორმა თეატრმა დამსახურებულად მოიხვეჭა სახელი და მოსწავლეთა გულითადა სიყვარული. სწორედ ამიტომ არის, რომ მოსწავლეთათვის მოზარდ მაყურებელთა თეატრში წასვლა უდრის ზეიმს, სიხარულს, ისეთ სიახლეს, რომელიც სულიერ საზრდოს აძლევს მათ.

! ნანა ლინეაშვილი !

სურათებზე: (მარცხნიდან) რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი ა. იულიანი ბაბუას როლში (კარაპალიოვისა და ლევსკის „დიკა-უჩინარი“), რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი ჩ. კიროვა დიშას როლში („დიკა-უჩინარი“), რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი ა. ინგელვარდტი თავად ვერესკის როლში (ნ. ვოლკოვის „ღუბროვსკი“, პუშკინის მიხედვით), მსახიობი ს. ვენაგელი ნატაშას როლში (ეულიჯანოვისა და სევალის „იენეი ქალწილი“), რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი ლ. რომანოვი იენეი რიბაიკოს — შამის როლში (ც. გუსკის „რიბაიკოს ვაჟი“).

პ ე ზ ი ა

პეტია ბედნიერი იყო მისი ჩასვენილი ტანი, შავი და სწრაფი ვიწრო თვალები, ფართო სახე და სიარულიც კი აშკარად ამბობდნენ, რომ ამ ქვეყნად ყველაფერი კარგადაა მოწყობილი, სწორედ ისე, როგორც მას — სუფორიველთა სკოლის აღსაზრდელს, პეტრი ვიხროვს სურს; მხოლოდ ისეა დარჩენილი, რომ დატკეპს ზამთრის მზიანი დღით, სასწავლებლიდან ქალაქში გასვლის პირველი ნებადართი, დედასთან და ამ. ხანაგებთან მოახლოვებული შესვდნენ. ერთი სული ჰქონდა, სანამ ბრქვევიადა დიდებიანი კობა ფორებით გამოჩნდებოდა შინ და თავის ახალ, სუფორიველ ცხოვრებაზე დაბარაკით გულს იფერებდა. პეტიას დღეს ყველაფერი მშვენიერი იჩვენებოდა: ბავშვობიდანვე ნაცნობი სანაპირო ქუჩაც, გაუიწილი პატარა მდინარეც, მოციმციმე რთვლისიან შექიბრალული შიშველი ხეებიც.

პეტია აუჩქარებლად მიმაჯგებდა ისეთი კაცის სიამაყოთ, რომელსაც დანახურებული აქვს დახვეწების უფლება. საკმაო იყო ოფიცერი შეენიშნა, რომ ერთბაშად მის ნაბიჯს სიმტკიცე ექაბებოდა. ხოლო სწრაფად შალდა აზიდული მოხრილი ხელი მოწყვეტით შემდებოდა საფეთქელთან დასანანიც კი იყო, რომ ასე იშვიათად ზღვებოდნენ ოფიცერები ამ წყნარ სანაპირო ქუჩაზე.

პეტიაში გერ კიდევ შორიდან შეამჩნია ყინული დაფარული ფერდობი, რომელიც გაყინულ მდინარემდე ეშვებოდა. ფერდობზე ბავშვები ხმაურობდნენ და რაღაცაზე დავობდნენ. აუჩინებლად უკვლავ ერთმეორის მოყოლებით სცილდებოდნენ ბიჭები. ისინი ხელების ქვეით მისრიალებდნენ ქვეითი, გასიულ ფერდობზე. აი, ერთმა წონასწორობა დაკარგა, ყინულს დასკდა და ასე ჯდომილა ჩაკანდა ქვეითი; ახანაგების ერთსულოვანი ხმამალადი მარხარი მიაცილებდა მას მეორეს სრულებით არ გაუმართლა; რომ არ წაქცეულიყო, ბიჭუნამ პეტრიალება სცდა და... მუცლით

— რა არის ეს რას დამსგავსებობართ? — ჰქვითა პოლოკინეცა. — ამოკანგულუბართ თაულში, შინილი ზურგზე კუხიეთი გადევთ.

დასკდა. მის უთან კი, მესამე, ზურგით ჩაცურდა, — იგი უწყოლად აფართობდებდა ზომაზე მეტად დიდ, სასაცილო თუქის ჩქებმეიან ფეხებს.

სამაგიეროდ უთანასხეული — თბული, მოქნილი ბიჭი, თავზე სურებიანი შავი ქული რომ ცხურა, კობტად დაეშა ფერდობზე. მუხლებში ჩახრლი და ოდნავ ფეხის წვერებზე მდგარი, იგი დიდი სისწრაფით მიქროდა გაიწიული მდინარისაკენ.

— სენია, სენია! მი-იდი! — ისმოდა ადრთოვანებულთა ყოინა მალდიან. — ყოჩაღად! სენიაა!

სენია სულ უფრო და უფრო სწრაფად მიქროდა, სხეული წინ წახარა და ხელებით მარჯვენდ იცავდა წონასწორობას. ფერდობის თავზე კი უსრისწანდები ყოინა და პრამული თანდათან ძლიერდებოდა; ხოლო როცა სენია უდიდესი სიჩქარით შესრიალდა გაყინულ წინარეზე და მუხლებში გაიმართა, ბავშვებმა ისეთი დროიცვლი და სტენაეტბეს, რომ ბებერი ყავი, რომელიც უნულქტიროსაკენ მიფრინავდა, ტყუანარავით შეფრთხილდა და გულგახეთქილმა იცვალა გეჩი.

— სანაპიროვლებმა წააგეს! — ღრიალებდნენ ფლატეხ და მალდა ისროლდნენ ქულფს. — უ-უ-უ. სანაპიროვლები! უ-უ! თავსაფარი უნდა დაგზურონ და უთან ნაწნავებ! აკუკეთონ!

პეტია მონუსხულივით ადევნებდა ავალს თავასი ძველი მეტოქის — სენია ტიშინის თითოეულ მოძრაობას. თვალბი აწითო. ტუჩები ისე წაშობებრა, თითქოს სტენის აპირბეს.

მეტოქემა მათ დიდი ხანია ჰქონდათ პეტია სანაპიროლი ბიჭების შოთავე იყო. სენია კი — ნეტარსფედლებმა, პეტია უფო ცურავდა და თითქმის ყოველთვის სჯობინდა სენიას ქიდაობაში სამაგიეროდ, სენია სწრაფი და მოხერხებული იყო და თამაშში უფრო ხშირად ვარჯჯევა მას რჩებოდა. რაც წლები გადიოდა, მათი მეტოქეობა კი არ სუსტდებოდა, პირიქით, ძლიერდებოდა. მხოლოდ სუფორიველთა სასწავლებელში პეტიას შესვლამ შესწყვიტა იგი მაგრამ ახლა, როდესაც ნეტარსფელი ბიჭების მხიარული შეძახილები გაიგონა, რაღაც ძალამ მოულოდნელად აწითო იგი, დააიწიდა დედა, დაიყო ღენოჩა და ერთგული მეგობარი, — წითური, ბანჯგულიანი ტუჩიკი. პეტია ერთბაშად დაიძაბა, ძალა მოიკრიბა და მიემზადა იმ ქუჩის ღირსეულ სახელის დასაცავად.

სადიდ დაიბნდა და გაიზარდა — არაფერც არ წაუკვს. — დაიკვირა მან, როგორც კი ამხანაგებთან მიიზარნა, — შეე ხომ სანაპიროლი ვარ!

— პეტია! — იცნეს იგი ბავშვებმა. — დუმტაციცე პეტია, მაგათ ჩენი ქუჩის ღირსება!

მხოლოდ ბუნჩულად ვასიუროკმა, რაღაცთ ვოკოს რომ ჰკვავდა, წრიპინით გააგრძელა:

— ოო, როგორი ვაზლბაჩაა! ერთი კარგად დაგვენახვე მაინც! საერთო ხმაურში არავის გაუგონია ვასიუროკის ხმა. არ გაუგონია ის არც პეტია.

იგი მივიდა ფერდობთან, მსუბუქად აიქნია ხელები და დაეშვა ქვევით. ზამთრის სუსხიანი ქარი მოხვდა სახეზე. სუნთქვა შეეკრა. ცივმა ცრემლებმა მხედველობა დაუხანელეს. ბინდის ციმციმა რიდე ჩამოაფარეს შორეულ, შავ ყინულ-ქრილას და თოვლიან ბორცვებს...

და უძებნო... ფეხქვეშ რაღაც წამოედო. პეტია ერთბაშად გვერდზე გადაქანდა. უნდოდა თავი შეემარებინა, არ წაქცეულყო. ხელებით ისეთი მოძიარბა გააკეთა, თითქოს შაფრს უნდა ჩაექედოსო. და ზურგიით დაეცა. ადგომას შეეცადა და ახლა მუცელზე გადაბრუნდა. ყველაფერი ამოიყო! ვასილული ყინული ისეთი გლუვი იყო, — ხელს ვერაფერს მოაუფლებდი. ასე, მუცელზე გაწოლილი ჩასრიალდა პეტია მდინარემდე.

სირცხვილისა და ბოდმისაგან მთლად აღმურმობილებული წამოვდა იგი, მაღლა ბავშვები რაღაცას ყვიროდნენ, მაგარი პეტიაშ არც კი შეხედა მათ. ფეხზე მაინცდამაინც ახლა წამოედო რაღაცეს! მერე რა კარგად მიდიოდა ყველაფერი... სული რომ მოებრუნებინა, პეტიაშ ვასილულ ბილიტზე წვალებით ფორთხვას თავი მოაჩრდა, შემოვლით დაბრუნდა — სანაპიროს გზით.

— ამხანაგო აღსაზრდელო!
პეტიას თითქოს ცხვირწინ ყუმბარა აუფეთქესო.
მის გვერდით პოლკოვნიკი იდგა — სქელი, ქაღარაულ-ვაშანი.

— რა არის ეს, რას დამსგავსებინაბრ? — ჰკითხა პოლკოვნიკმა. — ამოვანგულუხარს თოვლში, შინელი ზურგზე კუჭებით გადავყო, ქული გვერდზე მოვიგდიათ, აბა ერთი მიმეცით თქვენი პირადი ნიშანი.

პეტია დაიბნა. ცალი ხელით როგორღაც უხერხულად შინელს ისურებდა, მეორეს კი ჯიბეში აფთურებდა, — პირად ნიშანს ეძებდა.

— რითა გაქვთ გჯობს გამოტენილი? — ჰკითხა პოლკოვნიკმა. — მაჩვენეთ.

პეტიას ლოყებზე ცეცხლი მოეკიდა. სირცხვილისაგან დამწვარმა ბიჭმა ძლივს ამოაძრა ჯიბიდან კარგა მოზრდილი, თითქმის მთლად დაწოლილი ნახვები.

— ძვლები? — გაიოცა პოლკოვნიკმა. — რად გინდათ ძვლები?

— ჩემთვის არა, — ჩაიღუღუნა პეტიაშ. — ეს... ტუზიკასთვის.

— ტუზიკასთვის? — პოლკოვნიკმა გაფაშვანებული უღვაშები შეაჩხია. — აბაკტი ხელით უნდა მიგპირდით, ჯიბეში კი არ უნდა იტენიოდით.

პეტია ხმას არ იღებდა. მხოლოდ წარბებქვეშოდან უყურებდა მრისხიანე პოლკოვნიკს.

— რა გეყოთ ახლა? — ჰკითხა პოლკოვნიკმა. — უხერხულიც კია... სუფორივები, მომავალი ოფიცერი, პატრულს ჩაგაბარათ?!

— თქვენც გაუშვით იგი! — ურჩია პოლკოვნიკს მოახლოვებულმა ვასილუკმა. — შემდეგში აღარ აჩაბო... პოლკოვნიკს არც კი გაუზნდავს ვასილუკის მხარეს.

— მოახსენეთ ასეთულის მეთაურს, — თქვა მან, — რომ პოლკოვნიკმა დოღვიგმა თქვენ დაგალოთ სასჯელი: ავიკრძალოთ ქალაქში გამოსვლა ორი კვირით.

— აპირებოდა ქალაქში გამოსვლა... ოღორი კვირით, — ენის ბოძიკით გაიმეორა პეტიაშ მან სწრაფად, თავის მოუბრუნებლად მოავლო თვალი იქურობას. გარშემო ბავშვები იდგნენ. მათ სახეებზე აუწერდელი აღფრთოვანება იყო გამოხატული... აბა როგორ? მისუხვი, ქაღარაულღაშებიანი პოლკოვნიკი ტუქსაქს სანაპირულ ქუჩას და თანაც „თექვენიობი“ შიშობათვს!

მარტო ერთი ვასილუკი არ იყო ამ სურათის მხოლოდ აღტაცებული მასურებელი. იგი შეჯალღუგნს ჰყარდა პეტიას ფერდობი და თან ხმამაღლა ეჩურჩულებოდა:

პეტიაშ ჩამოართვა მსხვილა, გარკვეული ხელით ნაწერი ქაღალდი.

— უთხარი, რომ აღარ გააკეთებ, უთხარი!
პეტიაშ თვალები დახარა. მან დაინახა თოვლში ამოვანგულული შინლის კალთები, გვერდზე მოქცეული ქამრის ბაღია და როგორღაც გაუგებრად ჩაიღუღუნა:

- ეს პირველად... მე ვეგრ არ მქონია სასჯელი.
- არ გპირებ? — ჰკითხა პოლკოვნიკმა. — ალბათ, წესრიგაც არ დაგირღვევიათ, ხოლო რადგან დაარღვიეთ... რომელი ასეულდინს ხართ?
- მესუფე ასეულდინს. — უმასუხა პეტიაშ.
- ვინ არის თქვენი ასმეთაური?
- კაპიტანი მარტინოვი.
- არ დაგაწყუდეთ მოახსნეთ კაპიტან მარტინოვს, რომ სასჯელი მიიღეთ, — შეახსენა პოლკოვნიკმა, ხელი ქუდთან მიიტანა და გზა განაგრძო.

ბავშვები პეტიას შემოხევივნენ. თვალები აღტაცების მუქით უზრუნველდნენ. ვის ღირსება ასეთი რამ! პეტიაშ პოლკოვნიკისადგას მოხვდა. თანაც როგორ ელაპარაკებოდა: „მომავალი ოფიცერი! სამხედრო საღამოც კი მისცა! ასეთ პატივს ბავშვთაგან არავინ ღირსებია, არც ნეკრასოვის და არც სანაპიროს ქუჩიდან.“

თვითონ პეტია კი უწომოდ შეწუხებული იყო. როგორ გამოზნდნს ხვალ ასე შერცხვენილი სასწავლებელში, რა პირით ეჩვენოს ასეთულის მეთაურს? რა მოხდება?

— შენ ჩუმად იყავი! — თვალა ჩაუკრა მას სენია ტაშინა: — სწორად შენნაირი ღლაპაზე დიწყებებს ახლა ფექრს პოლკოვნიკი! შეგაშინა და ნორჩა აი, პაუკა მოიხივო, ხუთშაათს ნანქანას ჩამოეკიდა თავისი ციკით. მილიცენომა კი... ცაპ, ჩენი პაუკა! მისამართი ჩაიწერა, სკოლაც! და არაფერიც არ მომდარა, არავინ მოსულა.

— ხვდავ, მილიცენომაც არ შეიწუხა თავი და, — უხარი დაუქარა სენიას ვასილუკმა, — ეს ხომ პოლკოვნიკია! შენი გულისთვის ირბნებს ახლა!

პეტია უსმენდა ამხანაგებს და გუნებნაში ეთანხმებოდა მათ. მაგრამ თავში კი სულ ერთი ფიქრი უტრიალებდა: „რა მოვლის ხვალ, სასწავლებელში? ფერდობზე ჩასრიალბაც ასეთი უნდა!“

თუმცა, როგორც კი თავის სახლის ზღურბლს გადააიპოვა და დედა, დიკო და გაბურჭენილი, მყეფარა ტუზიკი დაინახა, პეტიაშ მთელი უსიამოვნება გადააჩიქდა. დედა გულში

იკრავდა, ლენინკა სიხარულით ხტოდა და ხელის გულებს ერთმანეთზე უტყავუნებდა. მაგრამ ყველაზე მეტს ტუზიკი ხმაურით ხმა. ის მოუსვენრად დაბობდა ოთახში და გახარებული ხმაში ეძებდა, ხან ცოფიანივით კბილებგაღმართული თავისავე კუდს უღრუნდა იმაზე გაბრაზებული, რომ რომელიმე მათგან მავნე რჩეული ხელს უშლიდა პატრონთან მისაღმებამში.

იციოდნენ მანც ვინმემ, რა მოკლუა სუფოროველის პირველი გამოსახულებით დღემ ყველას უნდა ეჩვენოს, ნათესავები მოიხაროს. ახლა რამდენი ახალი სათქმელი აქვს თანაც ყველაფერი ასე საინტერესოა. რამდენჯერღაც არ უნდა მოეცე, დღედა ისმენს და ისმენს, ლენინკა აღფრთოვანებული კისკისებს, ტუზიკი კბილებით შარვლის ტოტს ჩაფრინა, თავისკენ ექაჩება და ღრინავს: „წაივდიეთ, ვითამაშოთ, მომწყინდა უშენოდ“. ფანჯარასთან კი უყვე ხმაურობენ ბიჭები, ეძახიან:

— პეტია! პე-ტა!
კვირა დღემ სწრაფად გაიარა. თითქოს გასიპულ ფერდობს მოსწყდა, ჩაუტროლა შრავად ნაცნობ სახეს, სახლებს... და აი, პეტია უყვე ქვის ლომებთან ალაყაფთან დგას. გამოემშვიდობა დედას, ხელი ჩამოართვა გამცლებელ ამხანაგებს ხოლო როცა გამოემშვიდობა, პოლკოვნიკი გაახსენდა და უსიამოვნოდ გააუფრულა. ხასიათი წაუხდა, გულმა ბავაბუგი დაუწყა.

„გაფრენდი, თუ ეთქვა? — ფიქრობდა პეტია. — სენია მართალია: პოლკოვნიკი ჩემი გულისთვის არ დაიწყებს სასწავლებელში სირბილს“.

მაგრამ აქ თვალწინ დაუდგა პოლკოვნიკის მკაცრი სახე, გაახსენდა მისი სიტყვები: „მოთავალი ოფიცერი“. არა, გაჩუბება იმას ნიშნავს, რომ ლაჩარავით მოქცეს.

პეტია ფართო მარმარილოს კიბეებზე მიიბახებდა. ფიქრებში წასული გარშემო ვერაფერს ამჩნევდა და კინაღამ ზემოდგეს შეიგრძნო.

— ამხანაგო ზემდეგო! — პეტიას ხმა ჩაუწყდა, ხრინწანით ამოღერდა. — აღსაზრდელი ვიხროვი დაბრუნდა ქალაქიდან.

ზემდეგმა თვალს შეავლო ნიწრქამხდარ ბუქს, რომელსაც სახე ჩამოხტროდა და ყურებამდე გაიწითლებულიყო.

- ყველაფერი რიგზეა? — კითხა მან.
- პოლკოვნიკმა დოღობილა... — პეტიას ენა დაება. მერე, თითქოს ცივ წყალში იძირებოდა, სულშეუბუბულივით ამოსთქვა, — ამირქალა ქალაქში გასვლა ორი კვირით.
- ორი კვირით! — გაიმეორა ზემდეგმა. — ცუდად დაიწყეთ.

პეტიას ძლიერ უნდოდა ეამბნა ზემდეგის სიხარულით მოხდა ეს. უნდოდა ეამბნა სენია ტიშის, ფერდობებზე სიხარულით და ტუზიკის შესახებ; როგორ დაევიწყა ანა ყველაფერი! — შეგიძლიათ წახვიდეთ! — გაისმა მკახედ ზემდეგის ხმა.

პეტია გულმოკლული ბორიალებდა ეტოში. არც სირბილი, არც ბავშვებთან თამაში არ ეხალისებოდა.

- უსიამოვნო ფიქრები ვიღაცის ხმაშიაღმალა ძახილმა გაუტრო:
- ვიხროვი!.. ასმეთაურთან!
- ვიხროვი ასმეთაურთან! — ეხსავით გაიმეორეს ბავშვებმა. — ვიხროვი!
- ფეხები უკან რჩებოდა, ისე შევიდა პეტია ნაცნობ კაბინეტში.
- თქვენი ბრძანებით აღსაზრდელი ვიხროვი...

პეტიამ ფანჯარასთან მდგომ ზემდეგს გადახედა. — აქ ერთი წერილი მოვიდა, — თქვა ასეულის მეთაურმა და პეტიას ცისფერი ფურცელი გაუწოდა, — პოლკოვნიკი დოღობისაგან.

— მე უყვე მოვახსენე, — ამოიხვეწა პეტიამ და ზემდეგს შეხედა.

— ვიცო, რომ მოახსენეთ, — თქვა კაბინეტში მარტინოვმა. — წაითხებთ წერილი.

პეტიამ ჩამოართვა მსხვილი, გარკვეული ხელით ნაწერი ქაღალდი. „აღსაზრდელმა ვიხროვმა, — კითხულობდა პეტია, — იმის გამო, რომ ქუჩაში დაუდგევრად დაცემული მიდიოდა, ჩემგან სასჯელი მიიღო. აუჭრებლად ქალაქში გამოსვლა ორი კვირით. მაგრამ, რადგან ვიხროვს აქამდე არ მოუღია სასჯელი (მისი სიტყვით) და დაუფრავად გადასცა ასეულის მეთაურს ყველაფერი, განთავისუფლებ ჩემს მიერ დადებული სასჯელისაგან. გვარდის პოლკოვნიკი დოღობია“.

პეტიამ ხელი დაუშვა. დაიბნა. არ იცოდა რა ეთქვა ასეულის მეთაურისა და ზემდეგისათვის, რომლებიც მას მოლოდინით შეხვდებოდნენ. იგი თითქმის დანებდა გონს ვერც კი მოვიდა, რომ მგნმა, რომელიც თითქოს თავს უნდა დასტებოდა, უყვე გაიარა. და როდესაც გონს მოვიდა, მხოლოდ მასინ შეამჩნია ოთახში ნათელი შუქი, მზიარული ფერებით მოხატული შნაღლი და ასეულის მეთაურის ოდნავ შესამჩნევი ქმაოვანი დიმილი. პეტიამ თავი ეყდარ შეიკავა: სახე გაეხარა და ჩაუუნდა მთლად ჩვეულებრივ ბავშვურ დიმილში, რაც სულ არ გავდა სახებდრო კაცის გაღიზიანებას.

თარგმანი **თ. ტუჩიაშვილმა**

მორიბი ქვაკვი

მ უ რ ა თ ი

შემადგომის საღამო იყო. ჩამავალი მზის სხივები ყინულოვანი მწვერვალებზე ოქროსფერად ელავდნენ. ფართო კალსოზე წითელი ხორბალი იღვავებდა. კოლმეურნეები მს ტომრებში ჰყრიდნენ, წინიდან და ბელელში მიჰქონდათ. კალსოვით შეეცნენ მკლამარე პატარა მურათი გამომჩნდა. ცხენი მოყავდა მშვიდად, ტარებდა. საღამოს ნიავი ნაბდის ქედს უჩეკებდა, წითელ ექლსანვევს კი თეთრი ხალათზე უფრიალებდა.

— შეხე, შეხე, უნაგირზე ლურსმნის ოდენა არა ჩანს, თავი კი გამოცილილი მხედარვით უჭირავს! — თქვა ვიღაცამ.

ყველამ ერთად გაიხედა მურათისაკენ.

ამ დროს მურათმა ცხენი უეტარად შეაჩერა, ჩა-

მოხტა, ცალი ხელით აღვირი ეჭირა, ძირიდან რაღაც აიღო და ხალათის მარცხენა ჯიბეში ჩაიღო. მერე ცხენს ფაფარში ჩაავლო ხელი და ისევე ზურგზე მოექცა. კალსი მიადრწია, ცხენი მეკრზე მიიბახა, თვითონ მსამოქმედოდ აღსვლიან მივიდა, ჯრიბიდან პურის გრძელი თავთავი ამოიღო, ხელის გულზე დაიფშვინდა, შეუბერა და ხვავს შეაყარა.

კოლმეურნეებმა გადაიხარხარეს:

— ჩვენ კი გვეგონა ოქროს ნაჭერი იპოვნათ. მასინ კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ წარბი შეჰკრია, მურათს მხარზე ხელი დაჰკრა და თქვა:

— ასე, ასე, ჩემო პატარავ... ზღვა წვეთებისაგან შედგება, ხვავი კი მარცვლებისაგან!

მყინვარის მოზინაღრენი

თქვენ ყოველდღე გესმით, ალბათ, რაღათი რაგორ გად-
მოსცევენ ამინდის ბიუროს ცნობებს, მაგრამ შეიძლება ზო-
გიერთმა თქვენგანმა არცეი იცის, თუ რაგორ უნდა იწინას-
წარმეტყველოს ადამიანმა ამინდის მოსალოდნელი ცვლილე-
ბანი.

რაგორც ჩვენი თვალწინდელი ქვეყანა, ისე ჩვენი პლა-
ნეტის მთლიანი კონტინენტი და კონტინენტის დასტრალია მე-
ტეოროლოგიური სადგურებით.

მეტეოროლოგია არის მეცნიერება, რომელიც სწავლობს
ატმოსფეროს ფიზიკურ მდგომარეობას და მასში მომხდარ
მოვლენებს; სწავლობს ამინდის შეცვლას და მის ელემენ-
ტებს, როგორც არის: ჰერის ტემპერატურა, სინოტივე, მა-
ვირის წნევა, ატმოსფეროს ელექტრობა, მზის ნათება, ღრუბ-
ლოანობა, ნალექები, ქარი და სხვ. სწორედ ამ საქმეს ეწია-
ხებურეიან მეტეოროლოგიური სადგურები. ისინი ყოველ-
დღეურად ახდენენ ამინდზე დაკვირვებას და ცნობებს აწ-
ვილიან ამინდის ცენტრალურ ბიუროს მათა სადგურის რაი-
ონში დამდგარი ამინდის შესახებ. ამინდას ბიუროში მოთუ-
შეე აწვინებენ-სინოპტიკოსები ამ ცნობების მიხედვით ადგე-
ნენ სავანებო რუკებს, რომლებზედაც პირიბითი წინწინითი
გადაქეთე ჰერის მასების ღრენბანი, რა მიმართულბით მოძ-
რაობენ ეს მასები და როგორა ამინდი მოაქეთ ამა თუ იმ მი-
მართულბით. აგვარად არეკვენ და წინასწარმეტყველებენ
ინვინებ-სინოპტიკოსები მოსალოდნელ ამინდს ამა თუ იმ
რაიონში, ილქსა და მხარეში.

ამინდის ბიუროს ცნობებს არა მარტო ჩვენი ქვეყნის ტე-
რატორიაზე განლაგებულ სადგურებიდან ღებულბენ; ცნო-
ბების გაეკლა ხდება, თურქეთს, ეგვიპტოს, გრენლანდიის,
ევრაზიასა და აზიის სადგურებს შორის.

ამ წერილში მოგიხბრბობთ ყანბეგის მდამლობიანი პიღრო-
მეტეოროლოგიური სადგურის შესახებ.

ყანბეგის მდამლობიანი პიღრომეტეოროლოგიური სადგური

დაარსდა 1932 წელს მწვერვალ მყინვარის, ანუ ყანბეგის
კალთებზე, მწვერვალის ქვემოთ, ზღვის დონიდან სამაითას
შვიდასი ბეტრის სიმაღლეზე. პირველად აქ აგებულ იქნა
ხის შენობა, რომელიც მსხვილი ბაგირებით იყო დამაგრებულ-
ლი უზარბაზარ ქვეებზე და კლდის შევირლებზე. რათა ის
ქარს არ მოეტაცა. ხის შენობა მალე შეუკვლიო იქნა რკინა-
ბეტონის მყვრივი და საბიელო შენობით. სადგური აგებულა
მაზარდიული თოვლისა და ყინულის ზონაში. შენობის ერთი
მხარე ჩანბტონებულა კლდის მანკო მასაში, მეორე მხარე
კი ევრეთოიდეულ მყვდარ ყინულში, რომელიც მოწყვეტი-
ლია საერთო მასას და ძვეს უმოძრაოდ. მეცნიერების გამო-
კვლევით ამ შენობას არავითარი საშიშროება არ მოელოს,
რადგან მოსალოდნელი არ არის გადნეს ყინული, რომელშიც
შენობის საფუძველია ჩანბტონებული.

მეტეოროლოგიური სადგურის შენობა შედგება 24 თთახი-
საგანს. მასში ყველაფერი მოთავსებული, რაც საქარია რვა
კაციის ნორმალური, კულტურული ცხოვრებისათვის. უფრო
სწორედ, ამ შენობაში გამართულია ქალაქი, სადამკვირვებ-
ლო დარბაზისა და საცხოვრებელი თთახების გარდა, გავქეს
სამკითხველო დარბაზი, საბაზარი, ფოტობობორატორია, სა-
წყობი პროლექტის შესანახად, რადიოსადგური, ელექტრო-
სადგურა და მეშის საწყობი. რამდენიმე თთახი კი გამოკო-
ფილია სასტუმროდ, რადგან თთქმის წლის ყველა დროში
მოდინან აქ სტუმრად მეცნიერები, გეოლოგები, გეოგრაფები,
ალბინისტები და ტურისტები, რათა დატებნენ ზეაილი მთე-
ბისა და ბუნებურაში მყინვარის ნახვით და აგრეთვე აურპო-
ონ მეცნიერული დაკვირვებები.

ჩვენი სადგურიდან კაცკასიანის მთების მშვენიერი და და-
ღვიწყარი პანორამა იშლება ადამიანის თვალწინ. სილამაზე
ერთიბარად მატულობს როცა დამალო ღრუბლიანობა და ჩვე-
ნი სადგურის ზემოთ ლეკვარდივანი ცაა გადაშლილი. მზე
კამყამებს, ხილო ვარშევი ღრუბლების ამბობტრებულა
ოკვანეა, რომელშიც ჩამბრულია გარშევილი სამყარო, მყინა-

ჩი კი ამ დროს უნძელს ჰკავს. კიდევ უფრო იშვიათი სა-
ნახაობი იშლება თვალწინ, რაც მცირედი იწვევს და დაბა-
ლია ღრუბლებში. დღისათვის და თვალს ვერ ამორებთ ზღა-
რულ სურათს, ამავე დროს მუდმივობას არღვევს გაფრუ-
მტრულ ტაკცანი; ეს ამას ნიშნავს, რომ ყოველ გაზაზარა,
განწილ ახალი ნაპარაკი, ან გაზაზარა კლდე, რაც მაყუყუბე-
ლია იმისა, რომ იშლებიან და ქუციატლებიან მოსს მაგარი
ფენება.

ჩვენი სადგური დაკვირვებებს აწარმოებს დღითა და ღა-
მით ყოველგვარ ატმოსფერულ მდგომარეობაზე, როგორცაა:
პარიზონტალური ხილვადობა, ღრუბლიანობა, ქარი, ტემპე-
რატურა, სინოტივე, ჰაერის წინევა, ატმოსფერული ნალექები,
თოვლის საბურველი, შხის წინევა, ხანგრძლივობა და სხვ.

პარიზონტალური ხილვადობაზე დაკვირვებანი სწარმოებს
შეუთარღებელი თვლით. ხილვადობის გამორკვევას უღი-
დესი მნიშვნელობა აქვს, როგორც საზღვაო ისე საპატრო-
ნავიაციოსათვის. ხილვადობის გამოსარკვევად დაკვირვებო-
სათვის ყოველ სადგურს აქვს შერჩეული ბუნებრივი ობიექ-
ტები. გორაკი, კლდე, ციხის ან სახლის წინარევი, ეკლესია
და სხვ. ჩვენი სადგურის სინამდვილეში ასეთ გამოკვეცი-
სათვის არჩეულია კლდე, მთხვეული სოფელი ვარკეთილსა, სახ-
ლს წინარევი, შიები, შთინილები და ბეთლემის გამოკვა-
ბული, რომელიც დღმა შგოსამში ილია ჰაგვათემ შესწრო-
ნადა აღწერა თავის ბოქმა „განდგომში“. ობიექტის სი-
შორე დაკვირვების ადგილიდან სხვადასხვაგვარი და მანძი-
ლია წინსწარ არის ზუსტად დადგინელი. მაგალითად ასეთი
დაკვირვება სწარმოებს 50,200 და 500-მეტრზე, აგრეთვე
1, 2, 4, 10, 20 და 50 კილომეტრის მანძილზე. ობიექტის
ხილვადობის მდგომარეობის მიხედვით სიშორე ირკვევა მეტ-
რებსა და კილომეტრებში.

ღრუბლებზე დაკვირვება იხვე სწარმოებს, როგორც
ხილვადობაზე, — შეუთარღებელი თვლით. საერთოდ
ღრუბლები მრავალგვარია და მას მეცნიერები ჰყოფენ იარუ-
სებად. ყველა სახეობის ღრუბლებს გაიზანა თავისი სახელ-
წოდებით. ზედა იარუსის ღრუბლებსი შედგან: ფრია ღრუბ-
ლები; ფრია გრავი, ფრია ფენა. საშუალო იარუსებში შე-
დგან: ვალაი გრავი ღრუბლები და მაღალი ფენა ორბუბლე-
ბი; ქვემო იარუსებში შედგან: ფენა გრავი, ფენა სწიფობრი
გრავი და სხვა მრავალი, რომლის ჩამოთვლა შიზს წაგეყ-
ანდა.

ქარზე დაკვირვება სწარმოებს ვილდის სისტემის მიმე და
მსუბუქი დაფიანი ფლაუდგარი. მსუბუქი დაფიანი ფლაუ-
დგარი განუთვნილია შედარებით მსუბუქ ქარების სიქარის
გასარკვევად, ხოლო მიმე დაფიანი ფლაუდგარი განუთვნი-
ლია ძლიერი ქარების სისქარის გასაზომად. თუ რამდენ
ბალს აღწევს სუქუნდში. ძლიერი ქარები ყაზბეგის მაღა-
ლშიანი პირდომეტროლოგიური სადგურის ცხოვრებში
სწორია. იგი შემთხვევა, როცა ქარის სისქარაზე სუქუნდში
80 მეტრამდე მაღაღია, დაახანა ხელსაწყოების ჰიდროგანა,
მწყობრად გამოიყენან ძვირფასი იარაღები, აგრეთვე სად-
გურს მოხდა სახურავი. ზომიერი ქარი ჩვენი მდგომე
მოკავშირეა, საინელი და უფასო თანამშრომელია, რომელიც
თელი დღე-ღამის განმავლობაში შესუცნებელიც ატარალებს
ქარის ძრავს. აქედან მიღებული დენი გროვდება ატუმ-
ლატორებში, რის მეშვეობითაც გაწუყუყუტლოვ მუშაობს
ჩვენა რადიოსადგური, ღამით კი ნათლება ჩვენი მუზაზორე-
ების ჰაერა ქალაქი.

ჰაერის ტემპერატურაზე და სინოტივეზე დაკვირვება
სწარმოებს მშრალი და სველი თერმომეტრების საშუალებით.
ვარდა ამისა სინოტივის გამოსარკვევად ცოყუნებთ ხელსაწ-
ყოს, რომელსაც ჰერომეტრიც ეწოდება. ჰერომეტრის ისრის
ღერძზე მიმაგრებულია ქალის სუფთა და ცნიზამიოლოგი
თის ბეჭეტი, სინოტივის მომატების და მოკლებით თმა
ფრთხილდება და მოკლდება, რასაც ისარი მოძრაობაში მოკ-
აქს და უჩვენებს დამკვირვებელს, თუ რა სინოტივია ჰაერ-

ში დაკვირვების დროს. ჰერომეტრიც სინოტივის გან-
რკვევი თეიმფირი ხელსაწყოა, რომელიც მარტონი
მსგავსად თვის მარტონილებს ახდენს ჩაქუცს, მარტონი
განსხვავებით, რომ მოსთვლის არ ცხარა თმის გრთი ბეჭე-
ტიანობის მოძრაობაში მოსაყავადა. საჭიროა იმის გა-
კონა. ასეთი კონა ხელსაწყოთ უკანა ჩარხობა დამკვირ-
ვებზე მას გამოხატული აქვს საგანებზე ბერევეტი, რომელიც
დაც მიმაგრებულია ისარი. ისარზე კი საგანებოლ დან-
დებული კალამი, რომელიც ეხება საათის მქარინობით მო-
მევე დროს. დაღვე შემთხვეულია მილიმეტრებლ დაყოფი-
ლი ბეჭეტი. დღით ბრუნებს, კალამი კი აღინიშნავს ბათობს
ტხილი ხაზს. ამგვარად, ვირკვეთ დღე-ღამის განმავლობაში
სინოტივის მომატების და დაკლებას. თეიმფირის კალამის
თვის ამზადებენ ისეთ მექანიკურ რომელიც არ იყენება ძლიერი
ყინებების დროს და არ ითაქვლებდა დიდ სიტყებში.

ტემპერატურის გამოსარკვევად ვიყენებთ სხვადასხვა სახის
თერმომეტრებს: ვილდის, მაქსიმალურსა და მინიმალურს.
ვილდის თერმომეტრი მუდამ მიძრაობაშია და ტემპერატუ-
რის მონაცემებს იძლევა ყოველთვის, როცა არ უნდა ათე-
ლი. მაქსიმალური თერმომეტრი კი გვიჩვენებს მაქსიმალურ
ტემპერატურას, მაღაღია და მაქსიმალური ტემპერატურის
ხაზს, რომელიც ამ დღეს იყო, ჩვენდება და უკან აღარ ბრუნ-
დება, თუ დამკვირვებელმა არ ნახა და არ მოახდინა მისი
რეგულირება მომავალ დაკვირვებისათვის. ამავე სისტემით
მუშაობს მინიმალური თერმომეტრიც, ეს უჩვენებს ტემპერა-
ტურის მინიმუმს. ეს თერმომეტრები უნდა იქნას პარიზონ-
ტალური მდგომარეობაში. არსებობს აგრეთვე ტემპერატურის
თეიმფირიც.

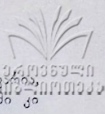
ნალექების ყაზბეგის მაღალშიანი პირდომეტროლოგიური
სადგურზე ზაფხულშიაც კი მყარი სახით მოდის, ე. ო. თე-
ლი, სეტყვა, ხორხინილება. წიბმა კი იშვიათი შემთხვევაა. ნა-
ლექების საზომად ვიყენებთ ბოქმე მიმაგრებულ ე. წ. ტრე-
ტიაცივის სისტემის ნალექშომს. მასში ვიდროა მოთავსებუ-
ლი, რომელიც ცროვდება ყოველდღიანი ნალექი, ჩვენი სად-
გურის სინამდვილეში უმეტესად მყარი ნალექი შეგარეს აა-
დამკვირვებელი ითავსა, როცა დნება ვასამთ დანაყოფებთან
ქეჭმა, რის საშუალებითაც ვაგებთ მოსულ ნალექის რა-
ოდენობას მლიმეტრებში.

ჰაერის წინევის გასაზომად იხმარება ბარიომეტრი. არსე-
ბობს ჰაერის წინევის თეიმფირიც, რომელსაც ბარიოგრაფი
ეწოდება.

მზის ნათების ხანგრძლივობაზე დაკვირვება სწარმოებს
კემბელ სტოქის პულიოგრაფის საშუალებით. პულიოგრა-
ფი წარმოადგენს ბერიოსდაგვარ წრებად მინას, რომელიც
მაგრდება საგანგებოლ დამზადებულ ლითონის დანდაკზე.
ჩარხობა მაგრდება ქაღალდის ბეჭეტი, რომელიც დაყოფი-
ლია საათობად და ნახევარ საათობად. მინის სფეროს დაე-
ყენა რა ბოქმელი მზის სხივები, მაშინვე იწყებს ქალაღის
ბეჭეტის გარევა, ამგვარად ბეჭეტიც ვლუბლობთ გამჭვარ-
სწარი ხაზს, რის შიდევადაც ირკვევა მოცემულ დღეს როდის
და რა წუთობში გადაფარებია მზეს ღრუბლები, როდის
დაბნელობდა მზე და სხვ.

დაკვირვების ვაწარმოებთ აგრეთვე თოვლის საბურველზე
თოვლის მზომი ლარტის საშუალებით და ვარკვევთ თოვ-
ლის სიძლიერე სანტიმეტრებში. ვარდა ამისა ვარკვევთ თოვ-
ლის სიქვერავისა და წყლიანობის გამორკვევა, სასწორიანი
სიმაქვირებში. ასეთი გამოკვეცივები ატეკლებულია იმი-
თავისა, რომ განსწავლვით მიზანრეთა წყალუფრობისა და
წყალმოკრობის რევიები.

ჩვენი სადგური აწარმოებს გლაციოლოგიურ დაკვირვებ-
ებებსაც. გლაციოლოგია ახალი მეცნიერებაა და ნიშნავს
ყრულოდ შესწავლას. სქაართველიანი გლაციოლოგურა
დაკვირვება მყინვარებზე პირველად დაიწყო თბილისის სა-

ხელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტმა მელდრტი სანბლოძემ, 1937 წელს. მანამდე ასეთი დაკვირვებები სწარმოებდა შუაზღვის მყინვარებზე რუსი მეტეორიტების მიერ. ჩვენ დაკვირვებებს გავარამოვით გერმეტის მყინვარზე.

გლაციოლოგიურ დაკვირვებას შექმდენიარად ვატარებთ: შენობის სახურავზე გაუნძრეველ დაღებულ გავქვს სა-განგებო თეოდოლიტი. მის პირდაპირ კლდეზე აღნიშნული გვაქვს თეთრი მკაფიო წრე; თეოდოლიტის მილა მიმართულია ამ წრეზე, მილი კი ხრახნას საშუალებით მოძრაობს წრეხაზიდან სწორი ხაზით ქვევით. პირველად ამ მილის მხედველობის სწორი ხაზის გასწვრივ ყინულში ჩავარქეთ 18 ცალი ლარტყა. როცა ერთი თვის შემდეგ გავიხედეთ მილში, აღმოჩნდა, რომ არცერთი ლარტყა მხედველობის არეში აღარ იყო, ისინი ყინულის მოძრაობამ წაიღო. ახლა თვის განსაზღვრულ რიცხვში ერთი დამკვირვებელი იხედება თეოდოლიტს მილში წრეხაზის გასწვრივ, კინულზე გასული დამკვირვებელი კი ლარტყით ხელში დგება სწორი ხაზზე, რომელსაც უჩვენებს მილში დამკვირვებელი, და ასწვრივს ლარტყას დაძაბულ ლარტყის პირდაპირ, მესამე დამკვირვებელი კი ზომავს მანძილს სწორხაზზე დამკვირვებლის ხელში დამკვირვლ ლარტყასა და ყინულის მოძრაობას გაყოლილ ლარტყას შორის. დაკვირვებებიდან გამომდინარე, რომ ნაპირის ლარტყები შედარებით ნელა მოძრაობენ, ხოლო შუა ლარტყებს უფრო სწრაფი დინება ახასიათებს. დაკვირვების წარმოება ძლიერ საინტერესოა, მაგრამ ამავე დროს სახიფათოც, განსაკუთრებით ზამთარში, რადგან მყინვარს აქვს ღრმა და ვიწრო ნაპრალები, რომელიც ზამთრით თოვლით იფარება და შეუძნეველი რჩება თვალსათვის. რის გამოა შეიძლება დამკვირვებელი ჩავარდეს შიგ. ამ შემთხვევის თავიდან ასაცილებლად დაკვირვებას ატარებს სამი ან ოთხი დამკვირვებელი. ისინი აკონსტრუირებენ თოკებით გადაბმებთან ერთმანეთს და, თუ რომელიმე მათგანი ჩავარდა ასეთ ნაპრალებში, დანარჩენები იჭერენ მას და ამოაკავენ.

დროის მიხედვით ყინულის მოძრაობა სხვადასხვაგვარაა, ზამთრით მოძრაობის სასწრაფო ნაკლებია, ზაფხულში კი სასწრაფო მატულობს.

მოედინება რა ეს უხარმავარი ყინულის მასა, თან მოაქვს მთის ქანების ნაშალი მასალი, რომელიც განუწყვეტლად ცვივა მაღალი კლდეებიდან და შევრილებიდან. მყინვარი იმერ ჩამოტანილ ასეთ ნაშალ მასალს ეწოდება მორენა. მორენა არის სამი სახის: შუა მორენა, გვერდითი მორენა და ბოლო მორენა. მყინვარის ბოლოს ეწოდება მყინვარის ენა.

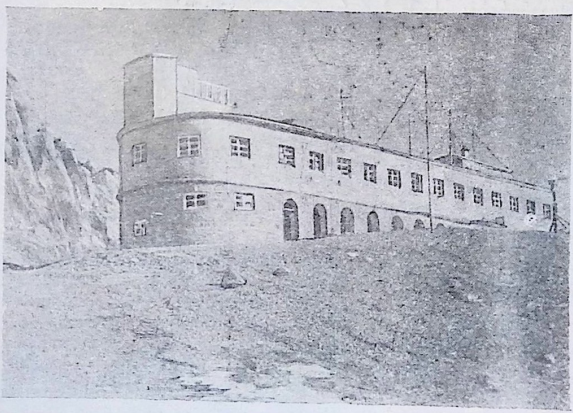
ათეული წლების დაკვირვების შედეგად გამოიჩინა, რომ მყინვარი წლების მანძილზე ინტენსიურად იხევს უკან, ე. ი. ხეობაში ჩამოწოლილი ყინულის გავრცელება მიმართული მთის დაბლობებისკენ ყოველწლიურად მოკლდება რამდენიმე მეტრით.

ამ გვარად მეტეოროლოგიური სადგურების მუშაობაზე ბევრია რამ არის დამოკიდებული, — ისინი დიდ მომსახურებას უწყევენ სოფლის მეურნეობას, საზღვაო და საჰაერო ფლოტს, სამხედრო საქმესა და სხვა დანიტერესებულ დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებს.

ჩვენო ნორჩი მკითხველებო, თქვენ ყოველ ზაფხულს აწყობთ ლაშქრობებს მობოლიტური ქვეყნის შესასწავლად. იქნებ ჩვენი პატარა „ქალაქის“ ნახვაც მოიხსოვოთ! თქვენ ჩვენთან მრავალ საინტერესოს ნახავთ და შეისწავლით. მართალია, მყინვარი მკაცრია, მაგრამ ის ზაფხულის დღეებში ხშირად გადაქარბებულად თავაზიანი და სტუმართმოყვარე, გულუხვი მასპინძელია, რომელიც თვის აწონებს აღმზიან თავისი მშვენიერი სანახაობებით.

მ. სარბუშაძემ,

ყაზბეგის მაღალმთიანი მეტეოროლოგიური სადგურის უფროსი.

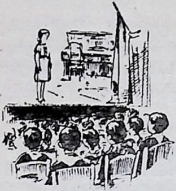

პიონერული ამბები

უცხო ენების მოყვარულთა კონკურსი

თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეში სამი დღის განმავლობაში მიმდინარებდა უცხო ენების მოყვარულთა მესამე საქალაქო კონკურსი: „ვინ უფრო კარგად წაიკითხავს ლექსს და ვინ უკეთ წარმოადგენს ინსცენირებას ინგლისურ, ფრანგულ და გერმანულ ენებზე“. კონკურსში მონაწილე თბილისის სხვადასხვა სკოლის 600 მოსწავლედან 200 დაჯილდოვდა სიგელით.

კოლექტიურ გამოსვლებში საუბრეთესონი აღმაჩნდნენ 1-ლი, მე-5, 23-ე, 50-ე, 58-ე, და 64-ე სკოლების პიონერ-მოსწავლეები. ასე მაგალითად: 64-ე სკოლის მეხუთეკლასელებმა გერმანულ ენაზე წარმოადგინეს მუსიკალურად გაფორმებული მონტაჟი — „ჩვენ ვიცით ანბანი“. ასევე კარგი იყო მე-5 სკოლის მოსწავლეთა მიერ ინგლისურ ენაზე წარმოდგენილი ნაწარმი „მეფე ლორიანი“.

წარმატება ხვდა პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის უცხო ენების კაბინეტს. ინგლისური ენის წრის ნორჩმა წევრებმა ვასო ფილასვილიძე (V კლ.), კოტე ზალიყალიანაშვილი (III კლ.), მირიან ხუნწარიაშვილი (II კლ.), დოდო ტატულაშვილი (V კლ.) და მზია ნათუნაძე (V კლ.) კარგად წარმოადგინეს ორი პატარა ინსცენირება: „სამი პატარა ფილა“ და „მონადირის ხელთათმანა“.

ინდივიდუალურ შემსრულებლთაგან გამოირჩეოდნენ მე-4, 44-ე, 47-ე და 62-ე სკოლების მოსწავლეები.

მუყაითი გოგონა

გულნარა პატარა იყო, როდესაც დედამ შინ ქალაქში შეხვეული რაღაც პატარა კოლოფი მოიტანა. გოგონას ეგონა, რომ შვე ტკბილეული იყო და, როგორც კი დედა ოთახიდან გავიდა, ჩუმად გახსნა; მაგრამ იმწამსვე კოლოფს ხელი უშვა და შიშით აღრიადა: — კოლოფში პატარა, აბრეშუმის ქალები იკლავებოდნენ.

... მას შემდეგ კარგა ხანი გავიდა. საბავშვო ბაღის აღმასწავლებლის თეთრი წინსაფარი მოსწავლის ფორმამ შეცვალა. და აი, ერთ დღეს გულნარამ დედას თხოვა მისთვისაც მოეყვანა მოსაველეად აბრეშუმის ქია.

— ხომ იცი, რა რთული საქმეა, განა შესალებ? — დაეჭვება დედა.

— შევძლებ, მოვიგნომებ! — იყო პასუხი. მართლაც, თავს დასტრიალებდა გულნარა აბრეშუმის ქალებს. დღეში 5—6-ჯერ აწვდიდა საკვებ ფოთილს, ხშირად უსუფთავებდა ლასტებს. თვალ-ყურს ადევნებდა, რომ ოთახში სიბიძო და სუფთა პაერი ყოფილიყო.

ქიებიც სწრაფად იცვლიდნენ კანს, იზრდებოდნენ და იცვებოდნენ. მიუღს ქუჩაზე ყველაზე ადრე გულნარას ქალებმა იწყეს პარკის ახვევა.

როდესაც გულნარა ლოჩიშვილმა აბრეშუმის პარკი წულუკიძის რაიბაბრეშუმის დამამზადებელ ბუნქტს ჩააბარა, ყველა შეაჯერ წითლეულსახვევიანი გოგონა — პარკის მოსაველი ორჯერ აღუმატებოდა გვეგას. ეს იყო მუყაითი, გულმოდგინე შრომის შედეგი.

მას შემდეგ გულნარა ყოველ ზაფხულს უფლის აბრეშუმის ქიას.

მისაბაძი მბაგალითი

ქუთაისის რაიონის სოფელ გეგუთის კოლმეურნიობა „წინსვლის“ წევრს, კოლმეურნე ქალს ე. წიქორაძეს, სადგურ ბროწეულას წინ დაეკარგა საფულე, რომელშიაც იყო 978 მანეთი, ოქროს ბეჭედი, კოლმეურნის შრომა დღეების დარიცხვის წიგნაკი, სათვალე და სხვა საბუთები.

სოფელ იბოვა ქუთაისის მე-11 საშუალო სკოლის მე-8 კლასის მოსწავლე დღუტე ცხნობლაძემ მან ნაპოვნი ფული, ოქროს ბეჭედი და სხვა დოკუმენტები კეთილშეშობისმებრ ჩააბარა კოლმეურნე ე. წიქორაძეს.

პიონერ ცნობილაძეს სკოლის დირექციამ მადლობა გადაუხადა.

პიონერთა სასახლე მოწოდებითი

მონღოლეთის სახალხო რესპუბლიკის დედაქალაქ ულან-ბატორში საფუძველი ჩაეყარა პიონერთა დიდ სასახლეს, რომელიც დიკაიკებს თითქმის 3-4 ათას კვადრატულ მეტრ ფართობს.

ახალ ლაშაზად მონიჭებულ სასახლეში იქნება: დიდი, 573 ადგილიანი სვეტებიანი დარბაზი, სამკიბველო ბიბლიოთეკა, კინოღარბანი, ზღაპრების ოთახი პატარებისათვის, რადიო-კვანძი, სპეციალური ოთახი ნორჩი ტექნიკოსებისათვის; ფოტომოყვარულები გადაიღებენ, თვითონვე გამოამუშავებენ და დაბეჭდავენ სურათებს.

სასახლის გვერდით მდებარეობს ტბა, რომლის ნაირსეუ ვეწობა სპორტული მიეღწევი. სასახლე წამოთარგოვლი იქნება მწვენი ბაღებით და პარკებით.

ნალმბინი ბატეხი

1918 წელს პეტროგრადელებმა საჩუქრად მიიღეს საფრანგეთში გაქცეული ვიწვე გრაფის აღილმასულა. რომელსაც შემდეგში „პეტროკომუნა“ ეწოდა. ერთი წლის შემდეგ კეტროკომუნელებმა გადაწყვიტეს, საოქტომბრო დღესასწაულზე მისაკოველი მეშვებისათვის საჩუქრად გაცეზანათ ათასი ბატი.

„პეტროკომუნა“ უახლოეს სარკინიგზო ხაზიდან დაშორებულ იყო 60 კილომეტრით. ამ ხნად ქალაქში არ მოიპყრებოდა ფურცოები და ცხენები. რაგორ მოტყუულიყვნენ? ერთმა მოხუცმა თქვა:

— საქირაო ნაღები გაუკეთდეს ბატეხს...

ყველს გაუვირაღა. ბატი ცხენი ხომ არ არის? მოხუცმა ბატეხი დაწყვიტა და ორი დღის განმავლობაში შვიკრად მუყურვალ ამყოფა. გამოსასულითან თბილი ნახარში მოასხა, ცოტა ნომორბები ქვეშ მოაპნა, შემდეგ საყვი-

ბი და წყალი მოათავსა. დამშულმა ბატეხმა, როგორც კი გამოსასული ლა დაინახეს მამხნე გამოკვირდნენ და საყვიბსა და წყალს მიაშურეს. ბატეხი, მათა მუშხნევილთ. თბალ, წებოვან ნახარში ვარდებოდნენ ფეხებით და შემდეგ ქვიშაში შეაბიჯებდნენ. მოხდა უჩვეული ამბავი: ბატეხს ნახარშისა და ქვიშის შერეული ფეხსაცმლების მსგავსი რამ გაუკეთდოა. ასინი იმდენად მჩატენი იყვნენ რომ საარულში ხელს არ უშედიდით და, ამასთანავე, იმდენად მძიმე რომ ბატეხს გაფრტვის საშუალებას უსპობდნენ. რამდენიმე დღე ბატეხი გზაში იყვნენ და ამ ხნის განმავლობაში ისე გასუქდნენ თავიანთი „ფეხსაცმლების“ ქვაბით, რომ ბოლოს უფესსაცმლებიოდაც ძლიეს მიაბოტებდნენ.

მოსკოველებმა საჩუქარი მიიღეს და ვერც კი ხვდებოდნენ, რომ მირთმევდნენ არა უბრალო, არამედ „ნალმბიან“ ბატეხს.

ქარაბაჩი

ფოტოზე ნაჩვენები გველის მსგავსი სხეული კარაბაჩის ხის ფეხის წარმოადგენს. იგი წყალსადენის მილშია გაზრდილი, მისი სიგანე მილას დამეტრის ტოლია; სიგრძე — ექვს მეტრს აღემატება. იგი ალბათ ყოდე გაიზრდებოდა, რომ თავისი არსებობა თვითონ არ გამოუმევენებინა.

ამ მცენარის აღმოჩენიდან ხუთი — ექვსი წლით ადრე, წყალსადენის ერთ-ერთ მილს ისტატმა შემთხვევით იქვე აღადგებულ კარაბაჩის

პატარა ჯიბი დატოვა, შემდეგ მილი მოით დაფარა. მისი არსებობა ყველას გადავიწყდა. მაგრამ კარაბაჩის ხის საცობი, რომელიც მილში გამდინარე წყლის დინებით განუწყვეტლივ ირტყებოდა, თანდათან გაიზარდა, მილი ამოაკსოა, წყალი შეიჭრა და ამით საკუთარი თავი „გასკავა“.

წყლის შეწყვეტის მიზეზს დიდანს ვერ მიხვდებოდნენ იქვე ის ისტატი რომ არ ყოფილიყო, რომელმაც ეს საცობი გააკეთა.

ეს ამბავი აღმოატყნო მოხდა.

ეს პატარა მახვილსიკარბისა და გრძელბოლიანი ჭრელო ჩიბი — ინდოეთს, ცეილანსა და ბარბის ბინადრია. ზღლის უჩვეული ვაკეთებისათვის მას ჩიტ-თერძი შერაქვეს.

ფრინველს ნისკარბისა და ფეხების დახმარებით ფოთლის ნაპირებს ახლო მიიწეოს. ერთიმეორეზე დაადებს, ნისკარტი გახვრეტავს და აგაყრავს“ ძაფით რომელსაც აბალბუღისაგან ან მეთენარულობისაგან „ართავს“.

ზოგჯერ ერთი დიდი ფოთლი ყოფნის, ნავრამ ცხვლებით 12 ფოთლისაგან შეყერილ ბუღებსაც, რომელიც კონვერტს წაავსებს. ჩიბი ბაზმისა და ბუმბულისაგან შეიგინო ახვევის პუღეს.

შუშის ნავი

პრალის მცხოვრებლები მდ. გელტავში უქნაურა: სანახაობს მოწეწენი გახდნენ; სპორტსმენები, რომლებიც მინარის მიღევაზე ტალებს მიჰყვებოდნენ, ყოველ ღონეს ხმაობდნენ დაემსხრაით ნავი. მთელი ძალით ასეთებდნენ ნავს ბეტონის კიბეებს, ქვის კედლებს, რკინის ძელებს, მაგრამ მსუბუქი ნავი არც კი გაკაწრულა.

მენავეები სკადნენ ნავის ახალ მოღელს, თუ გამოდებოდა წყლის სლოლომისათვის. ეს მოღელი დანახადა ქარხანა „პლასტიკამ“ შუშის ბოქვისა და ნახევრადეფეროვანი ფისისაგან. შუშის ბოქვი უფრო ელასტიკია და გამძლე, ვიდრე იმავე სისქის ფოლიის ბოქვი, ამავე დროს შუშის ნავი 10 კილოგრამით ნაკლები წონისაა ხის ნავთან შედარებით.

ქარხანა იწყებს ახალი ნავების სერიულ გამოშვებას.

ქ ა დ რ ა კ ი

ახალგაზრდა ოსმაგინი

საბჭოთა კავშირის 1956 წლის საქარაკო პირველობის ნახევარწლიურ ტურნირში, რომელიც გასული წლის ნოემბერ-დეკემბერში ქ. რიგაში გაიმართა, თავი ისახელა 22 წლის თბილისელმა სტუდენტმა ბუხუტი გურგენიძემ. გამორჩეულ გროსმაისტერ ი. ბოლესლავსკისთან, თორმეტ ოსტატთან და ოსტატობის შვიდ კანდიდატთან ბრძოლაში ბ. გურგენიძემ მოიპოვა ქარაკო სპორტის ოსტატის სახელი.

ბუხუტი გურგენიძის გამარჯვება ბუნებრივი ეტაპია მის შემოქმედებით ზრდაში ჩვენი უფროსის მკითხველებს ალბათ ახსოვთ 1951 წლის ნოემბრის ნოჰერში გამოქვეყნებული წერილი მის პირველ საგულისხმო წარმატებასთან დაკავშირებით. ამის შემდეგ ნიჭიერმა მოქარაკემ ოქროს მედალზე დაამთავრა საშუალო სსწყავლებელი და განაგრძობს სწავლას საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის გეოლოგიის ფაკულტეტზე. საქარაკო ასპარეზზეც ბუხუტის გამოვლენები ახალი მიწეუბები აღინიშნა.

რიგაში ახალგაზრდა მოქარაკემ მრავალი გონება-

მახვილური პარტია გაითამაშა. მისი კომპინაციების „მსხვერპლი“ გახდნენ: სერაპიშორისო ოსტატი ვ. კარნიო, ოსტატები: ვ. პოლიკაი, ვ. ზურაბივი, დ. როგენი და სხვები. აი, ერთ-ერთი პარტიის დაბოლოება:

ლუბეღოვი თეთრი: მფ22, ლი1, იე2, ეი1. კე4, მი3 პ-ბი: ა2, ხ3, (ღ5, ე4, რ3, გ4 ხ3 (13) გურგენიძე. შავები: მფ27, ლღ6, ეი8, ეი3, კღ7, კე3 პ-ბი: ხ4, ა3, ე5, რ4, გ5, ხ7 (12)

37... ხ5! (გურგენიძის ბრძოლის ცენტრი მეფის ფრთაზე გადმოაქვს. მას უნდა ისარგებლოს თეთრი მეფის სუსტი პოზიციით) 38. ხ4 ხგ 39. უღ დღ6 40. მფრ1 ლღწ 41. მი:4 იღ8 42. ეი:8 მფ:8 43. ეი2+მფ27 44. უღ კ:გ4 45. მღ2 კი3+46. მფე2 ლღ3 47. ლი1 კღ! 48. მი:3 კი:2 49. მფ:1 ლღ2 50. ლღ1 კღ4+51. კე2 ლღ4+52. მფ:1 ლღ3+ფე5 ოსტატის დავარჯვის გამო ლუბეღოვი დანებდა.

გამოცდილმა მოქარაკემმა მაღალი შეფასება მოიპოვა. გურგენიძის საქარაკო ნიქს დ დაუღალავი შრომისაკენ მიუწოდებს მას, რათა ახლო მომავალში წარმატებით გამოვიდეს ანა მარტო საქავშირო, არანედ სერაპიშორისო ასპარეზზეც.

თ. გიორგაძე

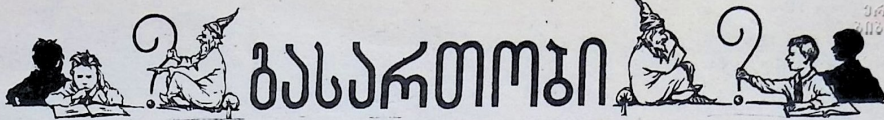
შ ი ნ ა ა რ ს ი

განსულ ჩარჯიანი — სახალწლო (ლექსი)	89
იური იაკოვლივი — მილილია რაში (პოემა, თარგმნა გურამ გოგიაშვილმა)	1
ივანე ურგუმელაშვილი — ერთ ზაფხულს (მოთხრობა)	2
ილია ტყეშელაშვილი — კოლიის მუშეობისა და სკოლის წლები“ (წერილი)	5
გრიგოლ იმედაე — სათვალა (ლექსი)	13
რას გეპარტობიან ჩვენი შერტლები	14
როდამ ჩაზანიძე — ჩვენი (ნოველა)	16
ნანა ღვინფაძე — იქვნი საყვარელი თეატრები (წერილი)	18
ი. გრიშაშვილი — გოგუცა კუპრაშვილს (ლექსი)	20
გიორგი კუბანსკი — პეტია (მოთხრობა, თარგმნა თ. ტურიაშვილმა)	22
გიორგი ძუგაევი — მერთაი (მოთხრობა, თარგმნა ისუბრანდან გ. ბესტაქევი)	24
ვ. სურგულაძე — მეჩვერის მომინდარენი (ნარკვევი)	26
პიონეტრული ამბები	27
მოკლე დ ყველაფერზე	30
თ. გიორგაძე — ახალგაზრდა ოსტატი (წერილი)	31
გასართობი გარეკანის მე-3 გარეკანის პირველ გვერდზე „გუნდ დ აობა“ — ნახატი რევანტუქვირძის; გარეკანის მეოთხე გვერდზე ნახატები გ. ფირცხალავასი.	32
ცენტრალი დასურათებულია მხატვრების რ. ცუქვირძის, გ. თოთბაძის, შ. ცხადაძის, კ. მახარაძის, ნ. შალივაშვილის და თ. სანსონიძის შერტ.	

სარედაქციო კოლეგია: რ. ელნაძე, გ. ვარდოსანიძე, რ. თაყაიშვილი, მ. ლუბანიძე, (პ/მგ, მდივანი), მარჯვანი, გ. ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი), ე. ქარელიშვილი, გ. შატერაშვილი, შ. შელია, ვ. კელიძე.

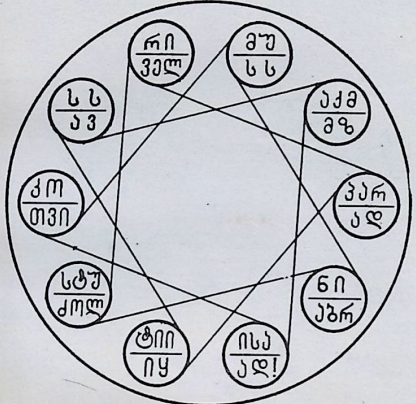
რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. 1 სართული. ტელ. 3-81-85. საბლიტგამი. № 00522 ტირაჟი 15.000, ხელმოწ. დასაბ. 1/II გამოშვ. შეჯ. № 10 სტაბის შეჯ. № 2. პოლიგრაფკომინატი „კომუნისტი“

„ПИОНЕРИ“ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. январь. № 1 1956. Тбилиси, Ленинна. 14. რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. 1 სართული. ტელ. 3-81-85. საბლიტგამი.

ბასართობი

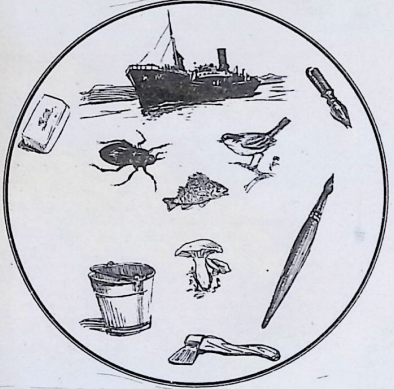
ვაიკითხეთ!

იპოვეთ წრე, რომლისგანაც უნდა დაიწყოთ კითხვა, და წაიკითხეთ წრეებში ჩაწერილი ტექსტი. ამაში დაგეხმარებათ წრეების შემეერთებელი ხაზები.

რ. თავლიდიშვილი

სამი წრებაზი

ნახატზე 10 გამოსახულებაა. განაცალკევით ისინი ერთმანეთისაგან სამი თანაბარი ღიამეტრის წრეებათ.

მ. თათროვი

გამოცანები

1

შვიდი ორმო ამოვთხარე, ჩავებრე და მითხრა ასე: იალაღზე წამიყვანე, უფრო მეტად დამაფასებ!

2

მოდე, ნახე გორაკებზე მობიზინე თეთრი თივა; თუ არ მოსკრიბი თავის ღროზე, სხვა მოვა და ის გასცვივა.

ს. კარაშვილი

3

აბა, სწრაფად მოისახრე— იოლია ძალიან: რა ენაზე არ მეტყველებს. ერთიც არ უსწავლია.

4

ერთი შვია კუპრიეთ, მეორე ბზინავს თეთრად; სულ გაურბიან ერთმანეთს, ვერასდროს ნახვენ ერთად.

შ. ამირანაშვილი

კანქნი

შუკნალ „ვიონეის“ № 12-ში მოთავსებულ ბასართობზე

პასუხი ამოცანაზე: „ორი ფინველი“

თეხი მძალი პალმიდან ოცი მეტრის დაშორებით ამოკურდა.

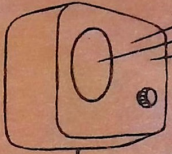
პასუხი ამოცანაზე „რამდენ ნახტომზე დაივირს?“

დავუშვათ, რომ ძალი კურდღელს X ნახტომით დაეწევა. მაშინ კურდღელი 40 ნახტომის გარდა კიდევ $\frac{9}{7} \times$ ნახტომს გადაკეთებს, რაც ძალის ნახტომებში გადაყვანით იქნება 24 ნახტომი + $\frac{27}{35} \times$ ნახტომი.

$$\text{ესე იგი } X = 24 + \frac{27}{35} \times$$

$$X = 105$$

ძალი კურდღელს 105 ნახტომით დაეწევა.

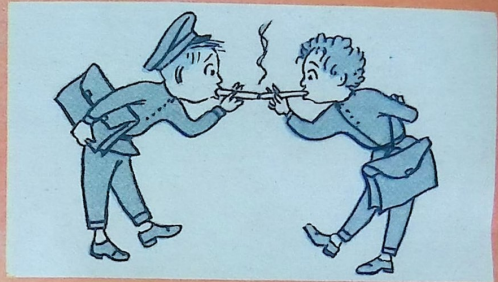
გაგონების გუნდი

საქართველო
თბილისი

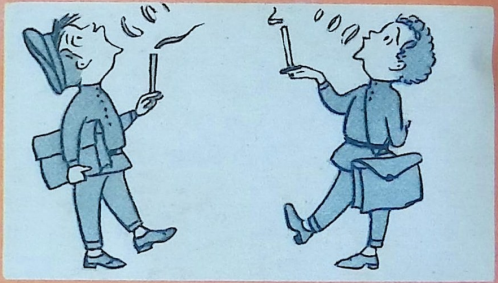
როგორ ვსმით დილის გამამსვენებელი. ვარჯიში
წურა წარმაცამს და არღი არევაქს

გააღე ფანჯარა!

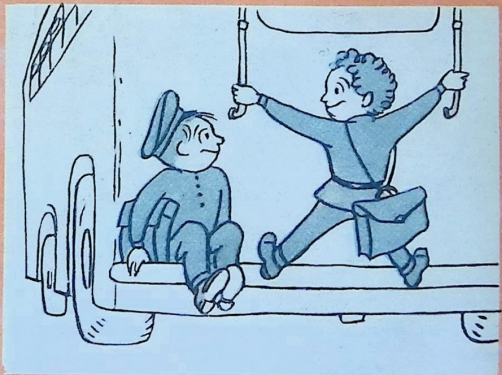
ჩაისუნტეთ!

ამოისუნტეთ!

ამოდრავეთ ხელები! მარცხენა! მარჯვენა!

განმკლავი! ფეხები გაშალეთ მხრების სიგანეზე! ჩაჯექით!